КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а массалаш пролетареш, вIашагIхета!

ШИНАРИН,
8
апрель 1969 шу
№ 42 (4679).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхечу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйла

«Коммунистически субботникаш къаьстта боккха исторически лоархIам болаш да къахьегама овсарле лакхъеча, къахьегама кердача дисциплинога довлача, боахамеи вахареи социалистически хьалаш кхоллача хана болхлой сакхетамеи шоай лоIамеи почин цар вайга гойтандаь.»

В. И. ЛЕНИН.

СИХЕИ ДИКЕИ ХЬАЛЪЕ ГIИШЛОШ

Хьалхара квартал чакхьаьлчий. ХьалIакхаьчай гIишлошъяра балхаш ахтара сихлуьша. IА сов цийла хилар балхан долаш дукха хилоиаш вийсьенний Нохч-ГIалгIайчен гIишлошъерашта укх шера. Хьалхе болаш дукха гIишлош, бавшенна лаьрхIача, хьалъеш яцар дибарь а февраль а бетташка. Лаьттачидоеш кхыдела ирарен балхаш сапарал соврIа ихьацайолча моттигашка чура балхаш а геттара оьшла лелар.

ХIаьта укх шерара капитальни гIишлош хьалъяра план кхехьало хилар хеши на дай. 1969 шера де ловича баллий еррига объем 290 миллион сомаш дIакхоча, цу лакхе гIишлошъяра-монтажни балхаш 114 миллион сом а долаш. 82 эзар квадратни метр соврIа де доа цалха чубаха лIенеш, пул соврIа 5824 моттиг йола школе заха ха йоацича берий учреждении, массеха йоккха производственни объект а хьалъеш.

Укх шерара план йоккхеи кхоачашъе хала хургдолаш хилар кердам балхаш доIа декхараш эттаду хIара гIишлошъечрина хьалхашка. Цхьа треста, управлене плана цифраш яйза ца Iеш, шийн объект мала аь аккха сов, коллективо гIайпа социалистически декхараш мишкха хоеш хила веза хIара болхло, бригадир, монтажник, мастер. Эттара хьалха цу гIулакха йоаккхе с сарам партийни профсоюзни организацеш я.

Пунша хьалха хилла дерзоесшан да хIара хьалхеш латтача объекта кулхаьхочун ма доал леча участка балхах бола бехктокха дакхбар. Ма хоеш хила веза паччахьалхен план кхоачашьер, гIишлоиъерий кхалхьегам вIашгIехьбеккхар. Болх ритмичне лелилга IалашIар шийн декхар лайта.

ДIадахача шера дийнача а гIишлошъеча тресте шийн план кхоачашъ лизар. Масала, «Чечангсельстрой» тресто шийн план кхоачаш пI ярла соврIа 1967 шерачул а хIекхгагIа дар сеахха гIишлошъяра балхаш. Укх шера хьалхарча квартале а кхы гоаденнилан гIулакхаш. Керда цу цита толаме добилан долаллара балхаш дукхъал Iа шайла хилар хинна Iан. Дукха да цикъоза балхаш йертIа вIашгIехьа ца лахар, бокьира доал ма дар балхаш делаш хьаддина кхоачашбоадарай а. Дукхха гIишлошъеча-монтажни управлене ма вIашгIехьаьлхаханий социалистически яхь, массалаIа вахьедоалабаьлаш аккордно-премиальни система.

ГIишлошъерашта соахка гIалиса декхараш оадов укх шерара план кхоачашъаш ма е, шоаи ле деза балхаш йнийтал чаотте а дIахайтад царна. Хаанахь дIакхаьчай планаш, хьалхе а хIайайтхьай материальни фондаш. Цо хьаду болх ритмичне вIашгIехьбалкхара а къахьегама овсарле лакхъяро а цца хьалаш. Хьосте а йиш яр гIишлоиъерий кердача шера планчега хьежна шоай материальни средствашка а болхлой а дIакхайбе, эттара тешаме йоала моттигаш ма дагIари а ха, хьалхарча эргIанка хьалъеш аха сеича объекташта къаьстта терхам тIабахийта, производство дегIаша резервеши гуча аха.

Бригача резервах цайда ша беза ха хьагIакхаьчай хIаз. Балхаш шерра дIадоладенга кхы тIехьадаьлча гIулакхаш ма хургда. Болх ритмичне дIабахарах чийна да хьалъеш йола объекташ хаанаьльа эксплуатаце дIалар. ВеалтIача тайпара а планах а болх бола вIашгIехьдаккхара эттара хьалха эша хьал да управленешкеи участкашкеи планаш хиннеешка дIайкхечбтар. Цхьа объекташ генеральни подрядчикага, субподрядни организацешкъ, механизаторашка, автотранспортникашка нийса кIакхачийтари объекташ эш кхо сен ха нийса къоастара.

Соахка я аланан йиса объекташ дукха хилар балхам долаш къаьстта вескхараш эту укх шера министерствашта, ведомствашта, предприятешта-заказчикашта хьалхашка. Геттара кIезига теркалду капитальни гIишлош хьалъяра деллаш Нохч-ГIалгIайн АССР Министрийн Совета капитальни строительствоа управлени, ерта балхама министерство, мелиорацеи хиш боахамеи министерство саннарча хIалъеш латташ дукха гIишлош йолча заказчикача. Соахка лоархIаяьлаш уж организацеш гIишлошъяра плинех. Цул кортиора балхаш да проектно-сметни документаци ханпахьа кийча ца яр, гIишлош хьалъергIола участкаш хьа ца къоастаяр, лертIа финансировани ца яр, кхычараш. Укх шера а лоррага вIашгIехьа дин уксаш. Масала, Министрийн Совета УКС-а хIаьа а йоагаш я цхьацайолча объектий проектно-сметни документаци.

ДIадахача шерий айхто хьалъеха дукхача гIишлошъеча организацеша объекташ хьалъха йоахкилга йиъдагIча кварталега доахаш хилар. Цо IалашIате ва практика укх шера а хургаш ала йиш Iолаш лац. Ханпахьа лаха йиш йола балхаш цу чакхдала деIаллаьлала лоатта а лен дIаьхха тIехьарча кIирчашка. Ленинска сиднёш хиича хилар йоза хьадар, брак и, балхаш зала де деза моттигаш дук, цо гIишлош хьалъерга дIабола чах соебоаккх. Цу гIулакхо лоцилий лецно цу гIишлошъеча организацешта, план кхоачаш цо ен хе. Укх шера, цу тайпара гIулакхаш [illegible] лоIаллIа тIабахийта беза хIара [illegible] тальча хилла хьалъяь хилкара. ВIалла цагийта йиш ма хьалъяь ала лаа гIишлош терхала ма ен кхыча объектаима болхлой а материалаш а дIахьовар.

Наьтта зеда лаакIа дезаш да болхлой, техника, материалаш кертера гIишлош хьалъеча дIа а ца хьалъеш уж дукхача объекташта дIекхьяв, цу гIулакхо лоррага лецаду. Цулхьа хIара тресте СМУ къаьсттача учете хила еза цартера объекташ, уж хьалъяра гIулакх дааш шоай бIарга кIал доаттаче йола гIишлошъеча организацей кулгалхоша.

ГIишлош хьалъяра гIулакх сихдина а хьалъе гIишлош дика хилийтара а тIоаргIа лоахIаме да балчхаьлаш мах лулга нийса вIашгIехьдаккхар, хIара гIишлошъечун къахьегаашара безаш соебоаккхарболи материальни моральни стимулаш юкъейоалар. ДикагIа чайза ша беза ше дика хилар хьахьекхача аккордно-премиальни системах.

Болх ритмичне а планах а дIабахийтара дилла а бехкача лоархIаме хийтай социалистически яхь. Ца шерра шерхай хIаиц вай халкъ В. И. Ленин вь 100 шу дизара лакхьадаха кийчлуш дахча хана Керда социалистически декхараш тIа а хIаш цу ден лайта яхье баьнша ба республика гIишлошъерашт а. Болх дика барна, къахьегама дисциплина лакха лоаттарца пятилетка ханал хьалха кхоачашъеча шоашкара дегIа дакъа лоацаргда Нохч-ГIалгIайчен гIишлошъераша.

ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

100

12 АПРЕЛЕ МАССАНЕ А КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИКЕ ДАКЪА ЛОАЦАРГДА ВАЙ!

ИНИЦИАТИВА ХЬАЛЛАЬЦАЙ

Коммунистически субботник вай йехка тетара хьалха хинна 50 шу дизара сийна 12 апреле шоай предприяте кох шIенде массанна а аравала лаьрхIаь Грознерча химкомбината болхлош.

Цу дийнахьа де дезачун хьалха йола план оттаьий партокоми профсоюзни организацеш, субботник чакхъяккхара вIашагIъелача штабо. Кагиркеша спортивни площадкаш ергья цу дийнахьа, хIаьта къахьегама вахте хургболча слесараш, гIишлошъераш, операторош шоай сменни заданеш 105—110 процент кхоачашъе дош деннад. Цу дийнахьа 60—70 эзар сома балхаш де лаьрхIад химикаша.

Б. БЕРАЛОВ.

ДОГ РАЬЗА ДОЛАШ

Укх денош А. Шерипова цIерагIча Грознески нефтемаслозаводa болхлой собрани хилар. Цо хетаеш яр вай мехка эттара хьалхарча субботника 50 шу дузаш Ленина дика кийчо яра. Цар дог раьзе хиннa коллекция 12 апреле хургдолча Ерригсоюзни субботнике дакъа лоацаре тIаьхьенаш Грознески ремонтно-механически завода коллективе даь кхайкарая. Субботник дика чакхдаккхара, заводе вIашагIъеллий штаб. Цу собрание белгалъяьлача мероприятешка хьежжа ерригача цехашка шоай планаш оттаьй.

12-ча апреле чуххаш товарера гIаьккха мIенаргга завода моа, цу коа мел агIача гаьнашта кIир тохаргья, гонахьара лаьтта оахкаргда. Цул соврIа завода коа керда 800 гIа дIаIоргIаргья.

П. КУЛЕШОВ,

А. Шерипова цIерагIча Грознески нефтемаслозавода заводска председатель.

Дика кийчо яьй

Коммунистически субботнико 90 шу дузача денна кхекхча кийчаш я Грознески вагонни депо коллектив. Укх денош собрания хилар лено. Цу собрание субботнико чакхдаккхаро план оттайр, информатораш, лекторам хержар. Цу хьалхарча субботникашкъ «Сийлахь - боккха болхбийча В. И. Ленина бронзени бюст дала ва, денош цу кIир дена цеками.

Шоай субботнико хулча дийнахь массани вагона, термоски приборашта, автосцепкашта ремонт ергья, эт тов гаргга металлолом гулъергья лено болхлоша.

Цул соврIа массан кIеналгIеа дена вец 100 соврIа ва, сIенаргаш... «Кр» дерара дарал соврIа лено шера «Боеоаш кха укх дийна мехкаикхалера кулам аIа а хьа кIеналгIа.

Сийлахь-боккхача балхала юкъле уж догара балхаш лено кха аха предприятие фонде дIахь вер1 дено коллектио.

Г. АНОХОВ.

Кхы а дикагIа къахьегаргда

В. И. Ленин вь бIаь шу дузача ден сийна къахьегама вахте лаьтте «Горскнефть» НПУ коллектив. Мехкдаьтта даккхара спартаьлни план хала ца де хьала кхоачашъей цо. Пачхах дегIачул соврIа 15600 тонни мехкдаьттен 5,5 эзар гаргга кубически метр газ лакхьай дIабаха кхаь бетта. 23 процент лакхъена къахьегама овсарле.

Кхообеш дIахайтарах ах шалгIан электроенерги кхоьлй «Горскнефть» НПУ болхлоша. Рационализатораш балха вагаделхьача вер1 рационализаторски предложени 5400 сом пайда баьб паччахьалкхена.

М. ЛЕВИН.

ДОШ КХОАЧАШДУ

Суйженски районни центре ингхе терхаеш латт къахьегама сийлен байрах. Из айхьй ленински юбилейна сийлена лакхъяхара йоархьальча социалистически яхье декхара хьекхашеи лаьлача «Победа» цIерагIча колхозий коллектива сийна. Марта шоалегIа ах бутт белалуш районе хьалхара моттиг йоаккхаш паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкаро хьалхарча квартала план кхоачашьай: 159 процент дух, 103 процент шура, 109 процент фуаш.

Хьалхарча квартале дика къахийгар хьайбаш лакхлероче Хачуков Абуезота, Османов Исмиала, Красников Виктора. кхабарашъ Шийн берш хьайбаш лелларлеш шера плана 1901 центнеро дIала оаьча хIанзе 2042 центнер дух дIаденнад. Дух доттара план кхоачашъеш, хьалхарча дикъа лоьнах хьалхарча кварталe 1236 центнер хьахий дух деххача [illegible] хьакхарч лелара.

Д. ФЕДОРОВ.

БIУБЕННА БА

510 эзар тонни ялат даккхара

Укх шера 510 эзар тонни ялат даккха социалистически декхарлаш тIайийнад вай республика юртболхама къахьегамхоша. Уж кхоачашде атта дац, цу тIа укх шера лаьтта лоладерашта дукха хьтуйш болаш хийеденадаш IалашIа хьалхаш. Цхьабаккъа, шоай оахах бIубенна ба кхаш лелладераша механизатораши.

Дукха за йоацаш, «Коммунизм» колхозе партийни собрание болхлой хьалха латтаваш а болаш шерра дийнар ца баччеч кхычен культурай хьунакъаш лакхбарах. Шоай терхамашка а хьежа, В. И. Ленина вь 100 шу дизара сийна лермача кхы цакхалхьаш тIайийнача декхарел а тIех дола шерла декхараш тIайийша колхозхоша.

Наьтта, агрономит дикъалеа шера планах белгалдаьчуд соврIа 1803 тонни ялат, пох 1160 тонни, 200 тонни хьакхIаш, 103 [illegible], 400 тонни пхьа кхи болх лерхI колхозо кхаи лелладерашь. ХьайбегIа хьайбай продукташ дукха доахьа декхар тIайийнад.

Растениеводствани хьайбай продукташ наьтта совхьайра паччахьалкхенга дукхагIа йоккхаьа юртболхамни продукцеш.

Укхаль белгалда дец, ялат кийчдара ахе шера плана лаьккхо дIалахача шера кхоачашъа хилар, цу тIа планад соврIа 1554 тонни ялат дIаденнаа.

Социалистически декхараш кхоачашдара де нел дела-болхлой дов да. Наьтта, дIадахача шера декабре кийчйир ремонт е ена ерригга тракторш, хIанз кийчъий еррига юртбоахамни кхоачкаш.

Боккхача лоархIаме за юртболхама культураш дика кхелра агротехника бокъоеш йоез, уж йиза кхоачашъергIола дийна кадараш хилар. Цулухьа, хаинахь курсашка лешийтаь механизацешка, ма Iунна механизаторашка.

Боккха терхам тIабахийтаб колхоза специалисташна хьуракъаш лаккхбара. Колхозе лаьрхIа вIашгIеллача отрядо ахе кхайна дIалазд, хIара гектара 40—45 тонни кхачийтем. Юкедисас 340 тонни ахе хIанз дIаувзаш ба трактористаш. ГурахьагIанача ерригача культурашта минеральни удобрени тохий. Кхашкара доккхаш сихха арраагIбаьнн лаьттаниIара тIоадла дIакхайлай.

ХIанз дабе ахх хиннa лаьтта юза ахаш, керда лаьтташ карадеркилаш ба механизатораш. Боккха терхам тIабахийтаб колхозе вегетационни хий диалера кийчоеш. Хий деха системаш цIенъеш ба колхозхой.

Колхози № 1 йолча бригада механизатораш И. С. Староженко Е. В. Когетиси бIаьстан юкъе ма культураш хIере болабеннаб. Цо мериах 14 гектар йолча 25 гектар ялат дIадув цер. ХьалхагIа шай тIаккхечаш ялат дIадийна боакх лерхI механизатораш. ТIехьнца дар шера паччахьалкхенга цIа доакхаргдаш колхозхошта.

1969 шера хIара гектара тIера 27 центнер, 1970 шера — 28 центнер да бода ялат даккха лерхI кхаш лелладераш.

ХIаьта, наьтта, лаккхбергIа хьайбанаш доалар IалашIара боакхача лаархIаме йолча люцерни хьуанаш а. Цудухьа да кхерара технологи декхарла: 1969 шера дена йи - бIаьстан замаIхь хIара гектара цIа хоч соврIа суперфосфат кхоачашбиеш даьттаба тIулкъаш чувоалийташ хий дедхаргаш. Цхьа текаш 600—700 кубометр болаш 3—4-ча вегетационни хий бохаргда люцерна хьекхачул тIахьагIа е хьалхане 5—10-ли хьашка. Минеральни удобренешка хIара гектара 2—3 центнер суперфосфат ахь центнер аммиачни селитрен кхоачийташ подкормка ергья люцерна массаш хьекхе. Укх шера ахь оар гектара тIа дIаергья люцерна, хIаьта шоаллагIа оар 1500 гектара тIа хургья.

Хьайбай продукташ дукхагIа кхара болкха терхам тIабахийтаб колхозхоша. Деахкан жерчи IахарI дисара боахама зенера гIулакх дIадаккхаеда укх шера 170 тонни дулх дукхагIа даккха лаьрхIаш [illegible].

Укх шера 10 процент лаккхъе лерхI къахьегама овсарле. ХIара шера продукцега дIададар 10 процент хIелургеш бодлама рентабельность 75 процент лаккхъе лаьрхIад. Колхоза керттерча декхарех наI лерхI колхозой ден алапа 5—6 сом тилайтад.

1970 шера культурно-бытови учрежденешка болаш шукоралой хьалъергья. ХIаьта Привольни ахача хулгос шералих клуби хьалъергья.

В. ТАБАЦКОВА,

Шелковской районе «Нагорнaчи» [illegible] денедатель.

В. И. Ленин вь 100 шу дизарга

УЛЬЯНОВСКЕРА КЕРДА МУЗЕЙ

Цхьан хана къаьнарча Симбирска юстара моттиг яр из. Цига, хьалха хиннача Стрелецки улицегIа, шоазар вIашгIардаьча карвасни цIеношка дIадахаь Ленина юххьанцара бера шераш.

ХIанз цу цIеношка юлдий Ульяновскар деззла музей я. Реставраторашa шоай болх дIабалабаьб. КIалхарча этажа йиь, зале документально - иллюстративни экспозиция, отгаергья, шоллагIча этажа тIа — УльяновгIар квартире хиннача тарьяь обстановка.

IалашIате дукхача документаша дулчаргIа Илья Николаевичах — Ленина дахь, шийн берий общественни иделлаш вIашагIехьалара йоккха вIадини хьвI тIалаьт йоала педагогаш-просветителех. Мария Александровнах — [illegible] ден зег долаши къонахIах долаши хинна хлалсахI.

IалашIате [illegible] укх хьалха Астраханера корадаь документ. Хока цар Ленина дада [illegible] Ульянов Новопавловски юрта вахьалга. Цул [illegible] а 2 аршин 5 вершоки лакха, керта чен, мож, мекх — [illegible] юхьан, мекха - бIаргаш. [illegible] 1793 шерал хьалхагIа Астраханески губерне баьхача ахаркой списка тIа дIаь йоазув да Николай Васильевич помещика Врехова доллахьа хиннача Андросовы яхача юртара крепостной ахархо хинна хилера тоешал деш. 1791 шера «белгалваьлла» из, дахьа дихъя Новопавловски юрте ваьхав, хIаьта пул тIехьагIа Астрахане вахав.

В. И. Ленина музее уллаш тешал да тIехьагIа Ульянова хиннача БIаьк Мария Александровне хьехархочун цIи яккха хинал хьалха экзаменеш дIаенна хилар хьахьокхаш. Город Куйбышеверча, краевед а историк а волча В. Арнольда укх шера архивера кораяьй цо экзаменашта гIоьтилга дехаш цо язьъ прошени.

УльяновгIар дезалах йола керда материалаши документаши лоххаш ба моттигера историкаш, краеведаш, студенташ, дукхахинна долш городе бахарша. Къаьнарча Симбирски фотографей «IоагIа хова» коллекци гулъяй Ульяновски педагогически институте преподавателa доцента С. Сытина. Цун тулъе аьттуъ баьнаьб чIоагIа лоархIаме экспонаташ, белгалда яьча УльяновгIар [illegible] доттагIчун, хьехархочун В. В. Кашкадашовий хинна, саьхат, шаьцa чулоаттаду прибор, книга.

85 шера деллаьй еза религия Ильи Николаевич Ульянова автограф [illegible] соврIата денна книжка цун [illegible] дукхача хана лен городе вахача Какаден Степана. Укх шера музее дIачуделлад цо книжка.

Ленински тема тIа хIанз хьинаре болх бел ба боккха бола советски художникаши скульптораши. СССР халкъа художника Н. Жукова сонха В. И. Ленина музейна соврIата беннаб шийн 150 болх. Укх шера хьи а 100 гаргга кортина диала, доладь цо Ильича къоналах лаьце. Художника беркате цхьана кьахьийгах Ульяновсне шийна йоккха йовкъостал дахча вравесивана, историкаша, городе дукхаха хана дена бахача махка. УльяновгIар дезалах болаьй нерда болх музейна дIабеннеб художника О. Вишнякова а.

ХIанз Ленина вахара хьалхара шерашт дийкхача хана цIагIа хилар моргIойла бытовой обстановка юхаоттаяра къахьегаш ба музея Iалаш болхлой.

Августина ДЕРНОВА,

В. И. Ленина Центральни музея Ульяновски филиала йоаххагIа [illegible] болхлой.

(АПН.)

ЛенинградегIа хьайийллай къаьнагIчарох волча художника Н. И. Альтмана 80 шу даларо хетаи йола цун произведеней выставка.

Сурта тIа: художник Н. И. Альтман 1920 шера цо даьча В. И. Ленина портрета хьалхашка.

Л. Иванов сурт. АПН.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

ХЬАЛХАРА МУЛ

Дукха хьийжар масартой бIаьстенга, сатессалар механизаторашa шоай кхашка. ХIанз уж денош хьагIакхаьчал. ДIадоладеннад укхаза кхашкара балхаш.

Эттара хьалхарчарца арабаьлар «Экажевский» совхоза СурхотIерча отделенера механизаторш. КхоалагIча апреле малх хьежа дIайха ди леагIидда а хайна сат нацар тIа ваха, кхойла ца везаш баре йича санна воаш хьабьлхар уж бригаде. Хьахла дена цух тIехьа а дийна довгор чулетта латтача шийн трактора тIа хайра Богатырев Якъуб.

IуйрийIна Iаьржача кIура сеич «гIоьараш» аратуехар «ДТ»-с, вехьар коа чукхача воралх гIерта гоар санна. Хала баьккхар цо хьалхара кхо-бит та. Бакъха, ди ай ва ду аттагIа хилар. Сиха лоасара дода лаьтта.

Трактора тIа ца хайнача IеболIаьнзар воаьн а. Боккха саьхьердий хул бокъонца болча тхархоштта эттара хьалха боаккха мул шоашка болкхийтача, хIаьта а массаьнега хьалхачен цо араь цIенагIа трактораш ираш мара бехийтаж «разведка» е.

Шоай норман кхоачашье вIашгIехьдаьлашар цу дийнахь вай вийцача Якъубе Аушев Русланеи (норма 3,7 гектар, цар лаьар кхоннка гаргта). ХIаьта а шоашгIча дийнахь уж тIехьхоачашье ца лаьар мар а кхачар а.

— Лаьтта воабра хьагIалетаргдоаца за араь хьежаш-дакIа йиш яц тIа,—йоаз дукхача шерашка механизатора лакх болх беш, шийн новкъостешна сий де хьалаттIача бригадира Аушев Мальмада: 900 гектар лаьтта да укх лоацача хана аха а ялаташ дIаде кийчде а дезаш. 5 трактор, кургья дийнахь а бус а уж оахаш. КIезаига лаьтта докъа а денна аха аттагIа хилча парна дийнахь новкъестла ден хургья 5—6 «Беларусь» а.

Мичча бесса бий а бекхаш беш да IалашIа закон, яхаш дучо укхазарча бокхкхача ваза. IА ншйла, береа хиннад. Тiаккха цунга хьежна дIевада, оуе фу лерга, цаха цох тешаме баьдар ала, йиш йолаш. ТешамегIдар да сиха эахана балхай чакхдахар, лаьттанцара тIоацал соикар. Цул дукха бIарча ах кха дIалаьца хIара дац ааьна шийн «ДТ»-на механ тIехьа а дийне ваза кхай тIа Исмаилов Абухар. 300 гектар лаьтта за бригале какха бахкха безаш. Цо болх 2—3 дийнахь чакхбаккха доца денна цон цун новкъоста Химхоев Гирахнеи. Дийнахьа буси шин сменагIа цар лакха боахк 100 соврIа гектара тIа (сменагIа хIаране норма 40 гектар).

Ленина юбилейна кийчо е ер шу къаьстта бесталдайкха гIерт СурхотIара механизаторш. Декхай ла цар тIайца социалистически декхараш. Хьалха санна вIашагIъайна а йоацаш специализировани звенош вIашагIъехкай укхаза. Цхьане ялата лаьрхIа дIанш ерригаш 300 гектар хьашхIеш лелаергья, шоллагIчо силоса йийнорш, кхоалагIчо деррипгаш е 100 гектара дIадув дуаргаш — наьтта дIайле а. Ерригаш пхи звено я бригаде (отделенера бригада а из).

Хьалха цхьа тийтьеннача арахьех я буда мара хIана кхеба, бригаде. ХIанз кIача кирпиххех леттача сийрдача цIеношка саьоIа йиш йолаш ба механизатораш. Цхьайолча йоккхача ноть хилан укхазарьр санна дика столов.

ЧIоагIа чам хеташ дика механизаторша цу чу укх шера Галиева Зинас эттара хьалха байчаьа хIаьа.

Шоай бIаьстан балхий графика тIа хьежаш вагIа отделене агроном Сапралиев Муса. Бригадирашка дагавуал, ханага хьежжа хувнаш ле дезаргда укх тIа кхаш.

Бригачача районага дIалача шин свена бела бе механизатораш тоьаш. Укхаза соврIа вола кхоь «салаьсе» лелаву.

Бурсаш а хьла укх шера веталахьа бола бе бьхнаьб тохааа шоай мотаре, кул а 12 сог. ХIанз парех фу доал хьешаш бIарг довзаш, уж оаьт йолча механизаторашка болх беш хургболa гIулакх вIашгIехьдоаккхаш ва бригадир.

М. НАРАЕВ.

ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕССА ТIЕХЬА

Укх тIехьарча шерашка «Красный молот» заводе фонтанни арматурн цеха коллективо дукха балхаш ду технически прогресс ара. Цу дакъе дика толамаш а бох. Коллективо хара а ерзаь арахеца йолаьнй шиберни хьисавера фонтанни арматура. Из бахьан долаш лакхъелар арахецача арматуре дикал. Цу хьиалця арахецаш хиннача клиновн задвижкаш йоахкача фонтанни арматурах бонгIача хьисане пайда эцалаир. Из технически прогресс ялекье хьалха хиннача фонтанни арматура клиновн задвижкаш зIамигча давленеца 125 атмосфера марa лаьрхIанцар. Рычага новкъосталца хала дIакъоала а хьедла а езаш хулар клиновн затвораш, цу гIулакха дукха къахьега дезаш хулар операторaш. Каст-каста задвижкаш йохаш моттигаш нисло ра, уж юха тоярга дукха ахча дIадодар. ХIанз цар конструкци эргалькка тояьй, лакха дикал йолча магаллех хьаю уж тха заводе, аьлча уж хьаю легированни болатах. Задвижкай запораш кийчъю хьадда обработке яьча лаьрххIа долча болатех.

ХIинз задвижкех пайда эца атта да, цул совгIа уж дукхагIа а ях. Пхи бIаь атмосфер давлени лоьш и хIинз кийчъю задвижкаш. Мехкдаьттахоша дIалехараш кхоачашдара хара а ерзаь арахеца йолаьнй цу тайпара фонтанни арматураш. Завода конструкторaша ца хаддаш бувзаш лоттабу республикерча промыслашта, заводо арахйоцчу арматураша мишта болх бу хьеж, цар конструкци эрга а йоахаш тоаю.

ДIалахача шера привенторни установка манифольдашта лаьрхIа кийчйир 700 атмосфера давлени лоьш йола керда задвижкаш. Уж яр ерраташ а нтт задвижка. Укх шера кхи а эргаьхка тоаь дерхI цу задвижкай конструкци. Цошта хьалхашка лаьттача декхарех дика лоархIабу нефтеарматурщикаш, серийно арахеца йолаьнй цар дукха керда задвижкаш. ДIахо а фонтанни арматура эрга а йоахаш из арахецара балхаш деш ба цеха болхлой.

ХIинз цехв коллективо караерзаеш а реконструированни 2 АФТ-100 аха керда фонтанни арматура. Цу фонтанни арматурах шIезигагIа йоахкаргья шпилекаш, фенташ, пуица цхьана цох дикагIа пайда эра эIашIтIехьа а дорга. Керда продукци арахецарца цхьана цеха коллективо чIоагIа къовсам лоттабу арахецача продукце дикал лакхъяра а.

Нефтеарматурщикаша дика кхетаду шоашта хьалхашка латта декхараш лоархIамни безхтоахамец хилар, цудухьа цар шIаштIехьдоал ханнахьеи дикен мехкдаьттахой заказаш кхоачашде, дикал хьалха шечхьалкхеи плап кхоачашье. Цеха коммунисташ, ленински къахьегама вахте а этта, тIахьйхар беррига болхлой къахьегама овсарле лакхъяран арахецача продукце дикал лакхъяран йола керда резерваш караерзаяра. Из тIахьехам раьза хиина хьалхьаьар цеха беррига болхлоша. Сварщика Джафаров Рашила, токара Орлов Федора, слесара Давиденко Николая социалистически декхараш тIанйпар юкъера лаьрхIача хIара сменагIа норма 150 процент кхоачашье. Балха тIа хьалха латтача цу производственникаша шоай дош дика кхоачашду. Царна хьокхам а эцаш ниття дика къахьега болабелар цеха кхыбола болхлой а. Цудухьа завода цехашта юкъе ларжача социалистически хане укх тIехкьарча шерашка хьалха латташ хьийоагIа цу цеха коллектив. ДIалахача шерара плап тIехкхоачашйир цо.

Производствона технически прогресс эра дикал даха доац цу рационализаторaша. ДIалахача шера цар кийчъяь производствона юкъейиха [illegible] рационализаторски предложенеш. Из хул шера плапах лаьрхIачул шозза дукхагIа. Царех дукхаа 20 рационализаторски предложение пайда [illegible] чахьалкхий баь [illegible] эзар сом дар, плапах бе безаш хилар 3,5 эзар сом мара доацача. Рационализаторски болх дика шIаштIехьбаьккхерах завода цехашта юкъе хьалхарча кхаь моттигах цхьа моттиг лаьцаш хьийоагIа цеха коллектив укх тIехьарча массехк шера.

Цхьаккха сакхат доацаш продукци [illegible] дах дика пайда эц цеха болхлоша. Ерригa арахецача продукцех 87 процент продукци тIахьожама технически отдела болхлой тIахьожам боацаш дIаэц. Цехерча 23 болхлочо сакхат доацаш продукци арахецаро йола шоай клеймош а, царна тешам беннаб АТК болхлоша тIахьожам боацаш продукци дIаэцa.

Производствана технически прогресс эра Лихачева цIерагIча московски автомобильни завода коллективо дIайолаь инициатива дог раьза хиина лаьцар цеха болхлоша. Цу дешаш хьажар дIадоладир цеха къахьегама овсарле лакхъяра йола керда резерваш тахка болабелар болхлой.

Коммунистически къахьегама ударника, цехерча дикагIволча слесира И. Асерьяна цIерагI «Производствана технически прогресс эра цхьаддам ший балха гозбал лакхъе декхарийла ва хIара болхло». Цу дакъе цо ше дош делар моллагIа шийна тIадилла гIулакх дикал дIаеца кхоачашде, кердадараш производствана юкъекхаьа, шаьхедам ший балха говзал лакхъе. Цун дош чIоагIа да, цехерча болхлоша юкъе керда фонтанни арматура итара сменагIа [illegible] чарех ва из. Ший опыт дог раьза лелаш дIалу цо шийцарча новкъостанта. Цхьа минут балха ха зехьа йоацаш балха хьалха латтача слесара. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 150 процент кхоачашъю цо.

Из санна балха тIа хьалха латта болхлой дукха ба цехе, царна юкъе ба токараш В. Видников, Н. Кириченко, расточникa Б. Багдасарьян, И. Шеянов, фрезеровщик Н. Ермак, карусельщик В. Аниенко, В. Жеребцов, слесараш Н. Щербаков, Н. Шейкин, кхы дукхабараш а. Царех хIаране шоай сменагIа нормаш 140–150 процентах дукхаа доацаш кхоачаде. Царна юкъе болхлочо лелаш коммунистически къахьегама ударник яха цIе. Цу шера сий цар лакха а лоаттадо.

Цеха болхлой, инженерно-технически болхлой хьанар цa доадеш кхехьаш ба къахьегама овсарле лакхъяра йола керда резерваш лахаш. Цу дакъе новкъостта дукха балхаш ду цехерча 16 рационализаторо. Рационализацеи изобретательстваи бюро каст-каста царгара керда рационализаторски предложенеш кхоач. Коллективa къахьегам дикагIа аьаштIехьбаьккхара массехк мероприяти чакхъяьккхай. Слесараш болх беш йола моттиг дикка шераьь тояьй, из бальбе доаш бар [illegible] тоаденнад, лакхагIа я къахьегама овсарле а. Цу тайппара кхыйола мероприятеш а чакхъяьккхай цига.

КарагIдийнарш [illegible] дIахо йодача хана дIахьехьача овсарле лакхъяра дакъе керда резерваш тахкара хьалхашка латта декхараш кхы а бехктохамегIа да, В. И. Ленина юбилейна сийлахь пайдахоашшоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдергхиларах дог тийша ба цеха болхлой.

К. СОКОЛОВ.

Металлолом — мартенашта

Уж дешаш керте а лаьа хьинаьфе къахьегаш В. И. Ленина юбилейна лакхъайоах Старогрозненски кIоарга тохкама бурув деттачо контора лаьттан ченаш техкараш, гIишлаяргераш, ремонтно-прокатни цеха болхлой. Бурув деттача, вышкаш хьалъеча, ремонтно-прокатни цехе аьшк тедача станокашца метала обработка ечa хана чйна турбаех, листех долча болатах дукха металлолом, аьшка шолхаш хьакъест. Цхьабакъда из металлолом лес-са дуга а иа дутикy, лаьрххIа цу гIулакха кийчъяьча моттиге гул а доацадеш. Цхьаьккха хилограмм эзара йоаргIолаш лаьтта аллийтад. Дул тIехьагIа дIачуяр ца металлолом.

Пятилетка хьалхагIча шера хьалхара квартала хоалхь 198 тонн металлолом дIадала дезаш яр Старогрозненски кIоарга бурув деттача контора коллектив, цхьабакъда дIаделлар 201,4 тонн а. Из плапах йоагIаьчух 3,4 тонн совгIа я.

Массехк дукхагIа металлолом дIаденнад Б. А. Лоненнос кулгалдоча ремонтно-прокатни цеха коллективо. ХIара бетта металлолом дIадалара задаш тIехкхоачашъю цу коллективо.

Ший хайнахье металлолом «Вторчета» базе дIалхухь «Старогрознефть» НПУ транспортни контора болхлоша шофера Алаев Хьамзатен грузчика Арзунукаи Хаверен. ДIахо йодача хана кхы а дукхагIа металлолом гулден Даьхена дIадалеш лерхI Старогрозненски кIоарга тохкама бурув деттача контора коллективо.

А. ТИЩЕНКО.

Германски Демократически Республикера ленински моттигаш.

1912 шера В. И. Ленина большевикаш — Пачхьалкхан Дума депутаташи шIацагIбетталуш хиина Лейпцигерча Роза Люксембурга улицагIара № 19—21 йола цIа.

ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ ДЕШАШ БА

Коммунистий политически дешара система дIахо эргальякка тоIяра къьастта боккхача лоархIаме а КПСС ЦК апрельски (1968 шера) Пленума решенеш.

Коммунисташ идейни боарам лакха болаш, марксизма-ленинизма идеи котьаргхиларах бакъонца дог тийша болаш, революцеи теоре беррига маастагIаьнца машар хургбоаш уйланца хьалкхебар массаза а парте идеологически балха лоархIаме дакъа хиннад.

Политически дешара системера хьал къоастадеш раьза хинна белгалдаккха мегаргда, дешаро коммунистошта дикача оаргIоральара влияни еш хилар. Массово - политически йола чакхбоаккхача хьинарегIа дакъа лаца, производственни планаши дезача дея — В. И. Ленин вальча дийнахьа дехь 100 шу дизара сийна тIанйна социалистически декхараш кхоачашдеча овсарегIа къахьега бальнаб коммунистош, колхозашта, совхозашта, предприятешта доакъостал ду цар материальни ресурсаех хьурмат деш, дикача дасчанна пайда эцара а юртбоахама продукци дукхагIа яхарен из дукхара дIабола мах лехбаре кердa резерваш хьагучалара а. Из дика хьахьокх шаначегIа дикха эзаш хиннача 7140 тонашах меттел 1968 шера ерригa тусика кхоаш 11625 тонн (е лаадахь 163 процент) йолча «Советская Россия» яхача комсаш делаеча совхоза производственни толамаша.

Деша багIа дукхагIбараш дика производственникаши обществнникаши ба, цIагIа а обществана юкъе а хьокхам луш ба уж. Царех ба комсаш делаеча бригадай бригадираш ии. Гресов Николай Степанович, Никифорова Мария Ивановна, Урусова Мария Федоровна, дукха кхыбараш.

Марксизма - ленинизма лардий школе дешаш волча Гресов Николай Степановичa ше хьакйнача знанеех хьетамца пайда эц совхоза комсаш полевраштa къалхашка беседа е ше кийчлуча хейа.

«Советски IададаI эргIанара декхараш» яха В. И. Ленина йолу Iомабеча хана аргIанара хинати йолаш цу балхах лаьца ше деш дола къамаьл моттигерча фактацца дуваш дир цо. — В. И. Ленина боккха лоархIам баьб бокъенца йолча социалистически яхьа, — аьлар нов. Н. С. Гресова, — цхьабакъда, вай совхоза кхоалагIча отделене социалистически яхьа хаьнаьхва итогаш я, болхлошта дIайоайтаи цунах хьахиина результаташ. — Нов. Н. С. Гресова дахь къамаьл совхоза парткома заседание дийца дикца, партномо доккха новкъостал дир отделени партерганизацие деhlапоперачески хьа малсчара [illegible] дIалахара.

Цхьаьнцарча практически [illegible] «Къахьегамо ... » яха В. И. Ленина болх Iомабоагa боахама практически гIулакхашца дийзар. Совхоза кхоалагIча отделене страхьа бонна дIал йалха ковсий гаьбаш дIакъовла кийчъеш йолча, балхаш геттара сиддеиача хана, бар [illegible] баьр, хIаьта дукха болхлой бахьан доацдаьйтаь а балха ца ухаш лелар. ТIаккха, нов. М. И. Никифоровас, шийгара инициатива а гойташ, юхьанцарча политически школе деша багIача кхыча коммунисташца цхьана квартирашка а ухаш, беседаш йора «хIара сагаш болх беш хилар хIинз на лоархIаме да» яхача темах лаьца. Цунах йоккха гIойле хьлар балха, хIана аьлча балха дукха дукхагIа арабальар кхалнах — шен-воаной.

Совхоза парткома (секретарь нов. П. Д. Кудлай) дешна терро и коммунистий политически дешара. ХьакхагIо а деш йоакхе йир не деша багIараши пропагандисташи дешарен гойтарен посебеш Iомабера. Укхаза массаза а дика шIаштIехьаьлхе, деша багIараш берригеш а тIаболаш, лакхача идейно - теоретически боараме хул занятеш. Занятешта геттара дика кийчлу пропагандисташ ии. А. В. Элембиев, В. Г. Перепада, Г. Т. Хайирбеков. Цар еш йола беседаши еша лекцеши совхозен районех вахарера дукха факташ йолаш яр. Цо новкъостал ду деша багIараша программа материал Iомадара.

Парткома членаш хIара школа тIачIоагIбаь а хан-ханнахьа занятешка ухаш а ба, пропагандисташта практически новкъостал ду цар коммунистий политически дешар шIашагIдоллараш чакхдаккхарап, хIаьта хьасучадахьа кхоачамбоацараш шоллагIча денцехьа а парткома заседаниe дуиц.

Укх тайпара гIулакх хиина моттиг нийсьелар. КПСС истори Iомадеш долча хана занятеш хийи ца еш школе вера пропагандист нов. А. И. Толокольников, из деш дуцца оттадир парткома заседание. Нов. Толокольникова ше бехке хилар бахьдир, кхы цIаькха из тайпа гIулакх хилар доцо, сакъердамегIаи чулоацаш дикагIа болаш еш вальар из. ХIанз районни партийни организаце дахда хIама лу политически дешара сетера дешара шу дика чакхдаккхара.

М. РАЗУМОВ,

КПСС [illegible] райкома политически дешара партбюрота заведующий.

Планал совгIа — кхо эзар тонн

Атта бац мехкдаьтта доахарий болх, даим кердадараш лела деза цар. Хьинари декали дараш мера лоархIейна цу халачех чоалханечеи балхах. Iай а аьхки а мах хаьа ха оттарах бIу иа къовлабеш лакха хьокхамаш а доахаш шоай вахта дIанкхуьь цу деваь долча наха.

Ииттачарех а «Октябрьнефть» НПУ ГIойт - Корта промысла И. А. Пронин корте латта мехкдаьтта доахарий коллектив. В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара сийна доккхий социалистически декхараш тIайнцад цу коллективо.

Пятилетка хьалхагIа шу лакхача толамашца дIадолаьа. Хьалхарча квартала задини тIехкхоачаш а аь, планал совгIа 3 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад.

Массе хана цхьаккха новкъарле ца хулаш дIабодац мехкдаьтта доахарий болх. Цкъаза мехкдаьтта турбай чулахьарча геланш тIа дикъача нарафина гIоа тIа а йиле скважиного лертIа болх хьабайтоир, доагIача тайпара мехкдаьтта хьадайтоир. Цига мастера нов. Пронина операторца Купряшов Васильеча цхьана балха новкъостал лоархIамеча мероприятех дIахдаьча мехкдаьттаца скважина турбаш йиллр. Цул тIехьагIа лертIа дIабахар скважина болх, хьадоагIа мехкдаьтта совдаьлар. Ииттa балха юкъехухьача мероприятешa, рационализаторски предложенеша 4,5 эзар сом горга пайда баьб. Бригадо къахьетта дика къахьег кадровн болхлоша операторaша Купряшов Василе, Синенко Димтре, Петров Ерофеис, кхычар. Балха тIа лакха хьокхамаш дахарах цар цIераш «Октябрьнефть» НПУ сийлан доске тIа дIаяхьай, дукха ахчал премеш а Сийлен грамотш а тийхай царна промысла кулгалхоша.

В. И. Ленина юбилейна кийчеча хана хьинар айдeна хьакхьет цу коллективо. 1969 шера мехкдаьтта дахкара шаьй декабрь бутт юкъенхачалехьа кхоачашье лерI мехкдаьтта доахарaша. Цар из кхоачаш а ерсьа.

Г. АРТАЕВ.

ЭКОНОМИКА АЙЯРА

Укх тIехьарча шерашка чIоагIа терро еш ба тха боахама специалисташи кулгалхойи боахама расчет балха юкъейоалара. Цу хьакъехьа дола балхаш из дарра чакхдаьхадеш а, ула шIашIехьдаьнад колхозой уйла шоаш баьча балхах хьахиннача тIаерзе. Цхьан дешаца аьлча боахама юкъерча расчета элементаш болха юкъейихкай эха. КъахьегамхоIшта цар хьанал совгIа яьккхача юртбоахама продукцех лу алапел совгIа лу ахча къахьегамах дешача ахчанга хьежна. ХIаьта алапел совгIа ахча далара боараш юртбоахама продукце дукхалга кIезигалга хьежна оттабу. Масала, кхоалагIча комплексни бригада къахьегамхошта юртбоахама культураш дика хьунекъаярах 151 центнер хьажкIаш еар, хIаьта шоллагIча комплексни бригада болхлоех хIаранена 2,8 центнер еар хьажкIаш. Бакъда кхыча бригадий къахьегамхошта алапел совгIа ахча а продукташ а дIаинар, хIана аьлча цар аланал совгIа хьунхьаи чубанзар.

Пачхьалкхента шекара свеклa йоакара шера алан цхьаи йиьагIча бригада мера тIахкхоачамъяьнар, хIаьта из бахьан долаш бригада къахьегамхошта алапел совгIа доаккха ахча 1538 сом хилар. Цул совгIа шекар доаккхача заводера а 1661 сом премеш еар царна. ХIаьта кхыча бригадашта шекара свекла кхеарах алапех совгIа ахча далаезар шIалла а.

Юртбоахама болхлой къахьегамхара безам совбаккхарах дикa лакхлу производство. Царна хоашоаш беш болча балхах хьахулар соп не доал шоашта йоагIа алапц а алапол совгIа лур а дукхагIа хургболга. Ииттa, дIадахача шера алапел совгIа 1353 центнер кIа делар колхозхошта, хIаьта 1093 центнер хох а белар. Вакъда бригадашта юкъе цар къахьегамах хьахиннарга а хьежам дийтьар из.

Дукха ха йоацаш хиннача колхоза правлене заседание боахама расчетах йола положени оттийнай эха. Боахама расчета тIа лаьнай колхозе йолаш йола йиьа а полеводчески бригада. ХIара бригадана дIайовзийтай производственни заданеш. Цар учет делаергьа балхах дIадахийтачунги йоаккхача продукцето хьежна. ХIаьта дуйге хьежна хургда хIара болхошта лу алапи а.

Бригадаша баьча балха анализ яра, хаддаза тIахьожам лоттабара а хIаьта царна новкъостал дара а шIашагIьеллай экономически анализа бюро. Цун юкъе воагIа кхойтта саг.

Цо торе хулийтаргья боахама расчета подразделений балха тIахьожам лоаттабайта, царна новкъостал де, кхоачамбоацараш дIадатойтара.

ХIанз йоагIача тайпара ахкан кийче дь баьннаб тха кIант деладераш. IалашIаьхь шорта дикагIа дола бу. хIаьта из шIадукъердыла даьтта айба аьха да, шIашагIьехкай звеньяш, техника, удобренеш шорта д.

Ю. БЕСКАЕВ,

Гудермесски района «Октябрa 40 шу» яхача колхоза бухгалтер.

ДИКА ДОЯРКА

Сунженски района «Победа» яхача колхоза хьайбаш леладераша юкъе цIаькха болгаьхьалдар керда ена кхалсаг. Юхьанца цо беча балхага беррига хьенар, ший говзал цо кера шиита ерзаш зурра, хьехар цара. Ииттa отталаь цу ферме — керда венача коллективни новкъостал дар. ХIанз Каменцева Вера Михайловна керда ена саг яц. Из дукха шура йоаккха мастер, коммунистически къахьегама [illegible].

Вера колхоз балха йолаш аьхайтта шу даьина кхуваш йоагIаш йийг яр. Цу шерре Ленински новкъамa дIайийнар из.

ХIанз колхоза юкъара хьайбаш лелдераша юкъе ший моттиг дIалаьца доярка болх беш я из. Хала професси езелар йоIа.

Шо-шагIа хьалхлац толамаш. Зехьа за цо йовеш беррига торнаш тIабахийтача къахьегама кулгаша лакхара хоекхаиш доах. Зоовтеринарни болхьхоша дIа из декхара юкхьанца лакхача шинераша лертIа гIулакх лоаттадеш, дIадахача шера Вера Михайловнас цуп новкъостеш 3675 килограмм шура лаьккхар хоаш лелаерa доахаш хIаранегара.

Сабаре, пахаш чIоагIа безаш саг я Вера Михайловна. Ший хьокхамерча къахьегамца, хала тIера хиларца шийцара безам совбаьккхаб Вера Михайловнас.

Коммунистически къахьегама ударник, хьалха латта доярка Каменцева Вера Михайловна района къахьегамхошна дукха ха йоацаш Сунженски района Совета депутатана харжай.

Ф. [illegible]

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГIА

Дика къахьег укх деношка Грозненски района «Правобережное» яхача промысла коллективо. ХIанз буруй теха №№ 97, 40 йола шин скважина эксплуатаце дIаэца кийчлуш а «Правобережное» яха мехкдаьтта доаккха управлени. Эшаш йола трубаш, кхыйола аьтхалаш хьатIакхухьаш йоахи низ боаа автомашинаш. Мехкдаьттен гази чакхйоаха трапни установкаш кийчъяь яьнай.

Дийнахьа буса юкъера дахьдIача планал дукха дукхагIа мехкдаьтта доаккх промысле. Плап тIехкхоачашъеча хьинаре дакъа доац Алексеев Анатолий керте латтача промысла партийни бюрос. 1961 шера мехкдаьтта промысел йиллача гIоне скважинашта лаьтташ кIалхара ремонт в мастер волаш болх беш хьавоагIа коммунист Алексеев. Промысла хьалхашка латта декхараш дика довзача коммуниста уж кхоачашдара ерригa коллектив шарацагIьяккха шIаштIехьдоал. Ииттa дика йоахе в болхлой партийни бюрос а промысла кулгалхоша а. ДукхагIбараш квартирашца Iалашбаьб, хIаьта хIанз мехкдаьттахошта лаьрхIа кхы а бархIквартирни цIенош хьалдаь доалаш латт. Цул совгIа вахьа бе[illegible] бытовой комбинат а хьалье йолаергIолаш я укх шера.

Ер шу дIадоладуш Iалальмаш лоархIаме дош дийцар партийни бюрос. Мехкдаьттен гази йоаккхача пайда эцанза йиса резерваш гучаяха лаьрхIа «Творчески бригадаш» шIашагIьехкар. 1-ча феврале деиз мехкдаьттен гази йоаккхача болхлой технически знанеш лакхъергIола занятеш дIайолленай. Партийни бюро рекомендацех говзагIа бола мехкдаьттахой ба запиленташ кулгал дераш. Мастер Мишутин Геннадий, участка начальник Твердохлебов Михаил. Экзаменаш дика дIаенна мехкдаьттахошта квалификационни разрядаш лаьхьергья.

Дукха ба промысле цIи хоза мехкдаьттадой коммунисташ. Дикача болхлоех лаьна къамаьл деш партбюро секретара эгтара хьалха цIи яьккхар, мехкдаьтта доаккхача оператора Бекиров Сайд - Эме. Тамаш е йиц йоацаш дар из. Даим ший производственни планаш тIехкхоачашъеш хьанарах мехкдаьтта доаккхача промышленоста министерства Сийлен грамота еннай Бекирова. Цул совгIа промысла дикагIа болча рационализаторех а ва из. БархI эзар сом кхоаж торе хилийтар «Ястребинее» яхача участка къайнарча мехкдаьтта провода обвязка эрна цо оттаьча схемо. Цул совгIа йиъ рационализаторски предложенеш еннай коммуниста Бекирова. Уж ерригаш промысла беккха пайда беш чакхъяьнай.

Уж тайпа мах кIезига бац тха промысле, — йоах А. Алексеева. Беррига шоай низ, уйлаш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийлена накъадалара тIеерзаь къахьегаш.

З. НАБАРДИН,

КПСС Грозненски районни инструктор.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

В. И. Ленина юбилея сийла къахьегама вахте а этта лакха толамаш доах «Грозэнерго» Центральни ремонтно - механически завода электрообмоточни цеха коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча коллективо. Корт бетта продукци арахецара задани 5 процент [illegible].

320 киловатт низ болча электродвигателa № 6 йолча котела [illegible] хьалха тоаденца капитальни ремонт йир цеха коллективо. Цига къахьетта дика къахьийгар электрообмотчикаша Захарова Мариям, Овсянина Верос, кхычар. Цар баьча балха тIеххьа мах бир.

Балха тIа лакха къахьегамаш толамаш дахарах завода коллектив республиканоски сийлен Доска тIа яьннахь. Цига дица даьна лаьцар электрообмоточни цеха коллектив.

Даим вадаш тIехкхоачашъеш хьинаре къахьег цехо хьалха латтача электрообмотчикаша Перетягина Валентинаси Потапова Любаси. Шоаш хьинар долаш, хIанах бIу ца къовлабеш болаиаь бохх бешшехьа а деша тарлу цар. Грозненски химико - технологически техникуме заочно дешаш ба уж. Укх шера техникум йистe а лакха дипломаш хьаэцаргья цар.

В. И. Ленина юбилейна накъаболаш доккхий социалистически декхараш тIа а эцна къахьегама вахте дIахьу цеха коллектив. Декхарех дика лоархIаергья бартт тайна коллектив.

Х. СУРУДЖАНЦ,

«Грозэнерго» оператор.

ГОВЗА МАСТЕР

Цкъа вахтеш автобусица водаш, тIехьашка вагIача балхара цIаовгIача шин мехкдаьттахочо ду къамаьл хезаь сона. ВоккхагIвола оператор Напаев Халид вар цар вийцар. Воккхача болаша, дег тIарча дIайхчча дешйина хьехамера цар нов. Напаев.

Халил Хамиевич хиннаверг сий балхара дIаэльнна хургвар се. ХIанз оператор ва, балха раьза ва. Массаза гIоне кийча вола новкъост ва уггара. — Йоахар ханна аIамагIчо. Воахо цо яхар бакъдеш къамаьла юкъе дIайха дешаш кхувсар.

Къамаьла юкъе ца эккхар дукха цу мехкдаьттахой цIераш ца йовзаш висар се. Цу къамаьло мехкдаьтта доахарий цхьоалагIча бригаде вигар се. Цига бIаргавайра сона Напаев Халид Хамиевич. Цкъарчoa из электросварщик ва меттар сона. Из ниттa хетлургдaлаш а дар. Электродаши-маскеи бе а йоаллаш сварка е кийчлуш вар из. Автобуса чу со вагIаш хиин мехкдаьттахочо вийцар из волга хийча цецваьлар се.

— Цец ма вала хьо, дукха болха гоналаш я цуи, балха тIа дика куиг шайрдеша ва из. Мехкдаьттахочун, сварщика, слесара, трактористa, шофера, гIишлошъечун, плотника говзалаш дика йовз нов. Напаев. МоллагIча шу гонзамех болх бе хоеш ва из, — аьлар бригада мастера Шмелев Николай Васильевича.

ХIана, сенехьа дика товлаш цунна массане а? Ахкене дика участок караерзаеча хана кульбуднеи сварочни, слесарни балханта эша маттаскеш хьаьлра плотникаш, каменщикаш, кхыбола болхлой йийнар. ХIаьта кхычахьара ца хьайхача бригаде цатах уж боацаш бар.

Хьинаре къахьегаш, балха тIа доккхий толамаш доахаш ший а коллектива а сий лакха лоаттадераш дукха ба. Ииттачарех ва Напаев Халид Хамиевич. Бригаде гIишлошъечоаш знане ха еч кхыча новкъостанша цхьана мастерох бе а еддa ценаш детта дIаттар из. Дукха ха яьлехьа урагIадар нийсел хоеш еттача кирпичех летта производственни помещенеи ненаш.

Ииттa дукха тайн-тайпа балхаш ду нов. Напаева. Эшача новкъостий оагIуе хьалаца кийча волаш, коллектива сий лакха лоаттадара тIехьа, кхычарна кьокхам теллш хьинаре къахьегаш хьавоагIа воккхагIвола оператор Напаев Халид Хамиевич. Мехкдаьтта оборудовани мукх из вийтара насосни станци хьалъеча а болх беш хилла из.

— Цига Iая кийча еш яр бригада коллектив. Цхьабакъда тракторист цамогаш а хиина эша материалаш хьатIаккхаха йиш йоацаш бисар уж. Цига а новкъавьлар Напаев Халид. Уж кийчеш балхаш чакхдахалца эшаш йола материалаш трактороца еача хIалха кхухьаш хилар из. Из бахьан долаш тIехьа ца буьсаш ший ханнахьа Iана кийча е шIаштIехьдальлар бригада коллектива.

Дукха ха хьалха гаьнагIа вежарашка йолча Казахстане комбайнер а тракторист а волаш болх беш хиннав нов. Напаев. Гаьнна цIи хезе, дикагIа вола тракторист а цуа тIехьагIа комбайнер а хиннав. Пунтара опыт хIаIонне кхычахьара болхлой улар, хIаьта цо боккхача безамца цIа а хьехар шийна хоар, цо Iоаль йоахкa опыт.

Дукххача хана дешa хьинаре къахьегаш ший балха тIа лакха толамаш дахарах «За трудовое отличие» яха медаль еннай нов. Напаева.

Массехк шу хьалха Кавказе дIаечa мехкдаьтта даккхара керда говзал караерзае соцаш бир цо.

— Массаза бакхаш хьарга аз операторалла говзал караерзаеш ший неннех санна дог лазаш сийна хьаьнаре хьехамаш тийнача мастера Шмелев Николай Васильевичa. — йоах нов. Напаева. ЯхьалагIа шу да цо мехкдаьтта доахарий цхьоалагIча бригаде оператор волаш болх бу. Барт тайпача, хьинар долча цу бригада коллективе дикача къахьегама масалех чакхдаьнна нов. Напаев. Даим производственни а технологически а ший хIетал лакхбеш хьавоагIа из.

Дукха ха йоацаш оператора гIоача хиина из хIанз оператор а волаш кхоалагIча разрядах болх беш ва. Эггара лакхагIа йоал балха квалификаци я из.

Цун хьинари балха говзали йоазача бригада кулгалхоша мехкдаьтта доахарий смена керте оттаяу нов. Напаев. Чоалханеча групповой установкаша гIулакх ду цо ший новкъостшца цхьана. Из установка кердача балха режима тIа йоаххаш мехкдаьтта даккхара технологи дика ха деза. КIоарга насосни йола дика специалист лоархIаш вар Халид Хамиевич цхьан хана, хIаьта хIанз установке фонтанах мехкдаьтта дахара технологи а дика йовз цунна.

Шийцарча къоначa болхлошта ца хоар дIахьех, ший опыт дIалу нов. Напаева. Дукха ха яц Энгиноев Магомет Куртоев Гелани бригаде балха баьхна. Цхьабакъда Напаев Халида новкъосталца балхах дIашарбелар уж.

ХIанз шоай болх дика беш царна, дег чурра безамца хьабу.

Дика рационализатор а ва Халид Хамиевич. Йоалла а болх аттагIа еш шийхаргIоа чакхбаьккха накъаш лех цо. Цо юкъехухьача предложенеша мехкдаьтта доахарий болх дикка аттача бoаь. Даим балха тIа сецадараш лехаш хьавоагIа из. Дукха ха йоалйир нов. Напаева техникого замерa говзал караерзаяргина газомерн установка схема Iомаеш.

Къахьегам безаргбоалаш кхебаьб цо ший деза а. Советски Эскаре гIулакх дь цIаечарчуа тIехьагIа электромонтажни цехе электромонтерал болх беш ва цхьа воI Геха, хIаьта шоаьагIар Вахд дь лертIа води — мехкдаьтта промысле хьинаре къахьегаш ва. Ииттa балха тIа лакха толамаш а доахаш, кхычарна хьокхам телаш хьинаре къахьег даси кьонгаши.

В. И. Ленина юбилейна накъаболаш кхы а дикагIа къахьега дош деннад цар. Дукха ха йоацаш ала йоагIаш ехаь нов. Напаева Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота.

В. ТАГУРОВ.

«СЕРДАЛО»

2-гIа агI. 3 апрель, 1969 шу.

ДЕКХАРЕЛ СОВГIА

ХьалхадоагIачу шера дерригача советски халкъо леларгда В. И. Ленин ваь 100 шу дизара цIей. Цу денна дикача таламанца накъостхара социалистически къье а бахьна къахьегаш ба тхо колхоз хьайбаш лелорш. Юккъара хьайбаш лелорг ча меттиг къахьегама овсарпе лаха йолаш бохь бе гIерташ хьабоагIа хьайбаш лелорг ферма берриге къахьегамхой.

Дика чакхдьахар тха хьайбаш лелорша дIадаха шу-ра. ТIайнца социалистически декхарш дика тIехкхоачашдир Дальхенга планал совгIа 1500 центнер шура, 25 центнер тха, дукха кхийола юртбоахама продуктий дIакхьачар. Цу тайпара къахьегама толамаш даха торе хилар фермий кулгалхоша дика кулгалдарах, хьайбаш лелорша шоай гIулакх довзаш къахьегарах. МолхагIча ферме болаш ба шоай дикача хьекхамаца къахьегамхой толамашта тIахьеха хьайбаш лелорш.

Цу тайпара дика къахьегаш хьайбагIа фермий коллективаш укх шера а. Царна юкъе дьрхача социалистически къье хьалхара моттиг укх тIехьарча шин шера А. Мутиева кулгалдеча кхоалагIча шурий-товарни ферма коллективо лелаю. ДIадахача шера хIара беттача Iаттагара юкъера даьрхIача шин эзар совгIа килограмм шура дьккхар ферме, хIьата план йоагIар 1850 центнер мара дацар. Из бахьан долаш колхоза кхьча фермий коллективех хьалха паччахьалкхенга шура йоахара план кхоачашйир цу коллективо. Цу тайпара дика толамаш доах ферма къахьегамхоша укх шера а. ХIара Iаттагара шура яккхаь шин бетта илан 106 процент кхоачамдьяр цар, хIьата хIанзалца хIара Iаттагара цар дьккха шура 430 килограмм гаргга я. ХIьата Хадизова Байсари, Бекетова Антонина, Исаева Узелша санна болча доярчаша шоай гIулакх деча доахах хIаранегара цхи бIаь совгIа килограмм шура дьккхай. Ше лелаеча доахах хIара IаттIгара ялх бIаь килограмм гаргга шура дьккхай Бутербаева Амината.

Цу тайпара дика къахьегаш хьабоагIа хьакхарч лелаеча фермай къахьегамхой а. Иштта, городской Совета депутат йолча Корнарева Татьяна, Голова Марина, кхычар дика къахьийгад шоай участке. Цар гIулакх деча хьакхарина цхьакха а тIеральнаш, хIьата дукха дика тоаяна я.

Бокъа тоьрам тIабохийт къа дикагIа болча хьайбаш лелорий йоахо яра а. Цар къахьегамцара безам совбаккхара бIала юкъехула оаза материальни моральни стимулаш. ДукхагIа болча хьайбаш лелорша коммунистически къахьегама ударник аха цIерш ду. Иштта дIадахача шера М. Бахмадова кулгалдеча ха гуй бригадана ма шIи стар. Иштта кхоалагIа шурий-товарни ферма а ше шIи кхиара къье хьыннай.

Хадмика итогаш ю оаха социалистически къье баьлача хьегамхоша баьча баха. ХIьата къье хьалхара моттиг поалакча коллективана арара мара тела шIи вьинех тел. Цул совгIа хIара квартале цхьара ше бай тел хьалхара моттиг дьккхача бригадаш. ХIьата хIара хьайбаш лелаеча хьалхара моттиг дьккхачех ахчан премеш тел. Цул совгIа шу чакхдоалхаш хьайбаш тIера ца доалийтам лелдерах, хьайбай продукташ дукхагIа кхарах алапех совгIа ахча шIаду. Иштта хилар укх шера а. ДIадахача шера баьча балхах дукхагIа болча доярчаша 400—500 сом ахча шIапар ер шу долалуш.

Шоай хур лем ба тха боахаш хьайбаш лелорша укх шера а. Хоаш да хьалхара квартал хьайбаш Iаьгара дахара массаза а шокъала хугта. ХIьата из хало укх шера яхы а хасамьлакхай Iа сов дIахьдаларо. Дале а доакъар оаха шортта Iалашдарах, помещенеш лерттIа кийчьдерах тхона бетахьалац Iа. Дукхьал йол шоа алапах йоагIачуа хIонагIа Iалашдьйлар оаха. Гонна доакъар шортта дар: силос, чу, концентраташ. Цул совгIа хьайбаш чуоналольча хьалхарча денощка тхоай боахаш барда кийчбе дьлар тхо. Кийнахьа буол 32 тонн кийчдора ез пайдане доакъар. Цох кхоачам хугар тхона. Цукхтьа тха вIаштIехкальнинал доахантара йоалхха шура дIалаьачи шера укх хапарчуа совьякха.

Ала деза паччахьалкхенга шура йоахара шера плана укх шера дIадахача шера 150 тонн дукха гIа тхона оттальгла. Дале а оттал план тIехкхоачашъен хьабоагIа тха къахьегамхой. Иштта, 25-гIа март тIехкхоачаш паччахьалкхенга тха фермаша екха шура 160 тонн яр. ХIьата ерригача квартала яххех йола эзар 145 тонн мара йоцар. Цу тайпара дика кхоачашъя хьайбаш лелорна паччахьалкхенна дукх дехара план а. НагахЪа санна дIадахача квартале оаха паччахьалкхенга доккха аьрхIа хиина дукх 980 центнер мара хинадале, хIанзе оаха дехар 1180 центнер да. Цул совгIа ах шера хIай лиеше кхоачашъе тьяна дош деннах хьайбаш лелорна.

ХIанз дукха ха яланеха Дальхенга дIакхоачарва чуоттагIь лаьта 350 хьакха. ХIьата гурахь а паччахьалкхенга доккха шортта дакхан да тха. Цхьа хьар совгIа бежан доаман дахьIехамаца дукха хьайа пакха тоаргда оаха. Цу дерригача гIулакхаша тешам болийт Октябра 52 шу дузача цIейна накъадалхаш оахош тIалйна долларий кхоачашде тха торо хургхилара.

Н. МЕЗИН,
МалгIобекски районе «Мосмаь» колхоза доярка.

БОАБАШКАШ ЛЕЛАЯР ПАЙДАНЕ ДА

Боабашкаш лелаяр йоккха эфера я коа тIарча оалхазарий дукх дукхагIа хьакхара къаьстта чIоагIа пайдане а пекински фус йола боабашкаш. Цар дукха фуаш ду, сиха хьаьхуд. Iалама хьалмока сиха дIаIам. Къаьстта деIа пайданех чам болаш да 25—40 процент хьоалал йоалаь лар лунд. Цу фус йолча боабашкаш шера 100—150 фуз ду. Юкъера лаьрхIача шарех хIаране делал 3,5—4 килограмм хул, напа боабашкашта шоаха комплектовани йичь лерригача шера инкубацизаши хьисапе фуз дулхи деккха йиш я. Хьалхарча шин бетта сиха дегIайоагIа боабашкаш, цу хана царна дукха доакъар деза.

Вай республика Iалама хьалашка хIадоэр кIезига долаш моттигерча гIшилоитьеча материалехи йолаш йолча хьайбай помещенешк пайда эцаш бIаьстан-аьхкан хана экономически чIоагIа пайдане долаш дукха боабашкаш лелае йиш я.

Массеха шера хIаштIгIа Грозненски района коа тIара оалхазараш лелаеча «Ермоловский» совхозаш Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза дукха боабашкаш кхоаб. «Ермоловский» совхоза коа тIара оалхазараш лелаерий опыта хьахьоех боабашкаш лелаяра интенсивни система юкъейоаллярах, царна кийчдеч доакъарга дIадедари цхьалоичь балламта механизаци а еш къахьегамта доларм лохдарах боабашкаш лелеча боахамо рентабельность дакхъе йиш йолха. Шоай боча оалхазараш да хиларах тарра доакъар тъердаш, дукха Iуйал эцаш да боабашкаш.

1968 шера «Ермоловский» совхозе пекински фус 38 эзар боабашк кхейир. Уж кхоеш, царна Iунал деш лакхара хьокхамаш гойтад Ивраилова Марие, Барзиева Дануе, Джамалдинова Зуврас. Алисултанова Есиген Сукаева Зулайсе шоош Iунал ду боабашкаш дIа на кхастийтаж 58 дэ хьалаца 98 процент хьалкхень 2,2 килограм йолаш дукха дIахлар. Боабашк дукха центнер диккаьга 66 соьм 25 кепиг, хIьата цхьа килограмм дукх дакхьара 4 доакъара единица дIахлай.

ХIанз вай республике бахI ах эзар боабашк я. Царна тIехьара 240 эзар кIорит кхоэ лерхI коа тIара оалхазараш лелаераш. Уж кхиерга Грозненски районе «Ермоловский» совхозе, «Советская Россия» яхачи Ленина цIерагIчи колхозашта.

«Ермоловский» совхозе йолаш йолча боабашкашта тIехьара укх шера гулдаь 100 эзар фуь кIоригаш яха инкубаторе йилладир. 26 феврале дэн кIоригаш йоакхаш я. ХIанзе 25 эзар боабашка кIориг дьккхай совхозе.

Цулгула, боабашкаш кхевра дукха кхабарен хьалхаьха массехк рекомендацеш ала лоа сена.

Хьалхарча итт дийнахь клеткашка кхею кIоригаш хIара секца тхьаьннел совгIа йоалаш, цхьайттадагIча дийнахь баьца тIа яза еза, 25 градусал шийлагIа йоацаш йIайхача хана. ТIаккха 20—25 ди дакьина боабашк кIоригаш лагерашкарча хьалашк лелае метаргья. Лода хий ихо долча. Лагерии помещенеш цхьа бахьан дь хул: пенаш тоIадаьча чах де мет, хIьата тIера толапа дIакъовла. Цу помещене чу цхьа квадратни метра 12 кIориг хургIйолаш кхо эзар лелае метаргья. Додача хии 10—15 метр гаьна кормушкаш еттаю. КIелига хий теха тIоадабеча белана кхоаб боабашка кIоригаш. Рацион юкъе хила еза витаминаш, минеральни доакъар. Цар сиха дегI лоаьт кIоригашт.

Республика коа тIара оалхазараш кхеверана иштта Iунал деш 100 эзар боабашк а кхеаь паччахьалкхенга шин бIаь тонн боабашка дукх дохка лаьрхIад. Из толамца кхоачашлургда боахамий специалистъяша оаш тIара оалхазараш лелаерашех шоай тормех кхетамца пайда эце.

С. ДОЛИНСКАЯ,
юртбоахама министерства зоотехник.

ЭКЗАМЕНАШТА КИЙЧЛУ

Гудермеса станцерча тепловозаш депо партийни организацерча марксизма-ленинизма лардий школа толаме болх бу дикь шу да. ТIабийрзза марксистско-ленински теори Iомаеш ва тхьаь барайтта коммунист — эксплуатаце цехийн ремонта цехи балхлой. Селхан мара шоай вттара хьалхарча занятеуж ца баьхиеча а «КПСС истори» Iомало ца болабелча а саина хет. Гуш дар, халкъа боахамъ мухьаш дIа-юха кхухьаши тепловозашта ремонт еча цехашка балха боахкаши барашта деккхеш цIенхашттаи гIулакх дIадолало чIоагIа хала хиина дилар. Тепловоаш депорча, парткома секретарь А. А. Захаров керте лаьттача партийни бюро болх дIаболабеннача хьалхарча денношке а дене шоай чIоагIача тIахьежама кIал лаьцар коммунистий дешар. БолалIйир занятеш хургIола моттиг, пособеш учебникаши Iаланцдир, школа болх бергбола сахьаташ белалдир.

Халонаш кIезига яцар «КПСС истори» Iомаеча хана. Цу халонех цаI — Владимир Ильич Ленина балхашта конспект уиттаелга. Дешар доладеннечаул тIехьагIа из вIаштIхйккхача консультацешсовгIа, цу дакъе балха опыт дIаюха эцарах лаьца статьяш яье евар «Красное знамя» яхача городской газета тIа. Цх статьях цхьанне цIи иштта а ю «Владимир Ильич Ленина балхашта конспект уттар».

Иштта дола хIана яр школе дешабагIараша «Политэкономи» а тIаьме Iомадра.

ЛоархIадертдий - хьогI тхо аьнна хетаи чIоагIа кхерам тIаргтабар «Диалектически материализм» Iомаю занятеш кийчъеча хана. Философски дешаш чIоагIа хала дар дукхагIа болча деша багIарашта, шкъера общи образовани йолаш уж хинабале а. Цхьабаьда, гIулакх доацаш хийра хиннадар тхо. «Фий философи хлар» яхача темагIа деша багIарашта задани елар «Людвиг Фейербахи классически немецки философи дIаялара» яхача Ф. Энгельса балхахи «Марксизма кхо хьасти керттера кхе дакъаш» яхача В. И. Ленина балхахи лаьца конспектиш записаш кийчъе. Конспект иштта кийчъе еза а жон луча хала цунах пайда эцна беза а хьехаш консультацеш ай царца. Кхьиеттел болх чакхбаьнначул тIехьагIа а со волча дукхаъа ухарь тепловозий машинистанк слесараш — школе деша багIараш, шоай черновой йоазош ихъхьар, дагабувлар. Масала, машиниста А. Назаровка низкъало бар «Карл Маркс» яхача В. И. Ленина балха «Маркса хьехам» яха раздел Iомае. Юххьанца цо даь йоазош — из болх ше ма бара хьатIаазбар мара шийгара IотIатохаш хIана дацар. Уж йоазош онлангара деша хунцадалар дешош эхо шу даьннач тIехьагIа. Чулоацам бокклагIеш йоазош кIелигагIеш долаш ар уйлаш, керттердар белгалдоаккхар.

Деша багIача В. Трепачева, Л. Сидорова, В. Фицаева, А. Штоха, А. Абасова, дукхача кхычар чIоагIа дика хоапар семинарски занятешкей собеседованешкеи, белгалдаьхачи дешаех шоашта хетараш дувцар, цар отчеташкара гуш дар философи царна алхха предмет хиина ца Iеш, вахара Iалаьмате лоархIаме дешаш къоастадара хилавна дергдоаца Iилма а хилар.

Деша багIараша занятешка Iомадеш хиина балхаш дукха даьло, цхьабакъда, царна юкъе а бар коммунисташа къаьстта сий деш цIи йоаккхаш хиина болх — «Материализм эмпириокритицизм» яха В. И. Ленина болх.

— Юххьанца кхыметтел сега сайта а хала мера оалалацар уж дешаш, — белар леп Трепачев Василий Ивановичага.—Хьалхарча кертал дIако йоаладацар. Цкъа бийшача, шIаькха а юххьанца деш юхаволалора. Иштта, дукхьал Iодийша ца а Iеш, бе къоахам а белла деша хьархIар аз. Iа яхар дац В. И. Ленина философски балха са тIабаха безам. ШIаккха а ший лоархIам бовргбоацаш болча цу балха хIара мугIарара сона бIаргадайра баьчча хьакъал, цун уйлий гениальность, буржуазни идеологеца лоаттабеча къовсам из болх лоархIаме хилар. «Материализм эмпириокритицизм» яха книжка хIана са четола тIара книжка а хиина дIаэттад.

Техача телефона гургало митагIдахьккхар тха къамаьл. Станцера еттар из коммуниста В. Левченкос. Муха найна валачера юха цIавенавар из.

— ЧIоагIа халача рейса вахь дукха ха йоацаш дIаихаьчаё со. Итт минут яьлча марксизма-ленинизма лардий школе занятеш дIайолалулга хоа сана. Со ненавац аьнна белгало ца яр дех аз. Укх сахьате со дIакхоач ига.

Цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа хьачувоал из классе, кIаьдвенна а волаш, бе йоаллаш нахькъа лелаю чемодан а йолаш. Ноакъостаяха моаршал а деле шорт тига хьалдоахха цо йоазош тIадола хьерчадена тетрадь. Листий йистошка гIолла уттадаь хаттараш да: пропагандистана дагавала веза: а) Иштта кхетаде дезаш да ер хIана: дуне хаьита диллача кхоачалургдоашаш а доккхалха диллача бух боацаш а дий?; саккхетам кхетабара гIулакха хьаькъал дIа ца кхоачаш хIаьай идеализм вульгарни материализм? «Вульгарни» яха дош кIал гIолла шимза тоха дьь да; в) технически прогрессе иштта халу диалектика? Из дешй кочча, мичара корадоагIарга аьнна хатта деза.

Се пропагандист волалдь сона хоара В. Левченко дешара кхычарех тIехьа вола. Цхьабаьда, кхычара чIоагIа тIакхуьш а вар из.

Занятеш чакхъьнна ше сахьат дьаьннадар, хIьата а шабалхаар деша бохьхарзш. Деша багIача В. Левченкос гIоттадаьча хаттараша дукха кхыдараш а хьоадир, хIьата царна жоп дала дезаш дар. Белгалдоалаш дар, ше ма багIараш хаттараш дараха Iахха да а дувгIаш багIараха кхоачамбаь ше Iеш хилар. Цар чIоагIа къувсар, жоп нийсагIа даха гIертар уж газеташ тIарен журналаш тIарен йийшача, телевидени радио чуе гIолла хадийтIача статьяшка, консультацешка хьежа.

ХIанз экзаменашта кийчо ели латт. Деша багIача хIаранега философи курсах — диалектически материализмах лаьца еча экзаменашка тергдала хетаргахьа оттадаь хаттараш дар. Уж хаттараш кийчдаь КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически дешара Цено. Школе деша багIараша дIаийача шерашка а сацца, экзаменаш йолча хана шоашта хьалхашка оттадаьча хаттарашта бIубенра жоп телац дездоахаш со.

Б. КОВАЛЬКОВСКИЙ,
пропагандист.

РЕХЛОВ ИВАНА ШИЙ ТАЙПАРА КОЛЛЕКЦИ

ДУНЕН ХАЛКЪИЙ 100 МЕТТАЛА ЙОЛА В. И. ЛЕНИНА ПРОИЗВЕДЕНЕШ ГУЛЬЯЙ

Таймыр — даим гIор латтам, шозарш сердалаш уттам, бирсъ, дIаьха Iа а лоаца ахка а хулам бола моха. Цига, 69-ча параллелал дехьагIа, шерра дIаьрха уал дуне тIа эггара къылбасеенгахьарча городех цаI. Заполярье йоалла промышлени центр — тхьаь итт шу совгIа ха хьалхагIа мара йолаш йолаш Норильск. Цу мейкага даладача кIезиг дукха арган йоаа «Южная» аьнна цIи таллача улица тIарча цIагIа почтальонаша кастаста кхухь письмаш, бандеролаш, посылкаш. Дукхаьта советски городий кхьча мехкий штемпелаш латт корреспонденцеш тIа, лоаццахуа тIера адрес: «Норильск, И. В. Рехлов».

Хьакхьчар Рехлова цIагIа ула хьелаш. Ленински комсомола цIерагIча городской библиотека читальни зале Норильске бахаш мах хьеж тахана Москва, В. И. Ленина столице хиларча юбилейна йолча моттиге долга альбома тIа, ца халкъий дукхача меттала кепатеха араьяннача Владимир Ильича произведенешка. Цхьадолча ленински балхаш тIа лоаццахъ, цхьабаькъда, техадалийтаниъ дай йоазош дарах Французски коммунистически партии ЦК генерален секретарера Вальдек Роше Норильск къахьегамхошка; цхьал тома тIа Хо Ши Мина Ленина иштта ду. Цхьан-хана Рехлова Италера Пальмиро Тольятте, Берлинера Вильгельм Пикен, Вальтер Ульбрихтен, Венгрера Янош Кадора... дохкийта Ильича балхаш а да.

Дунен халкъий 100 гергача меттала кепатаха Владимир Ильича произведени чулоацаш йолча ший тайпарча коллекци боккъонца тешал ду шIаккха лергвоцача Ленина, планета гIолла дIаяржаш латташ хилара.

Цу тайпарча хаттахь мара ца нийслуча рузакъ дь балхаш. Норильски горнометаллургически комбинате никелевя завода дробильщик хила Рехлов Иван тхьаь итт шу хьалхагIа комсомола путевкагIа Юстарча КъилбаседIе вефаб. Из хиннав почтальон, тика чу хьаттаи, Шан океана йисте Iадоанкхача къахьегаш хиина, хIьата цул тIехьагIа тукаре хьальтъча горнометаллургически комбината руда октам хиннав.

Иштта дахар ца хоеш Заполярье къахьегаш дIахьал тхьаь итт шу. ХIьата изал ха ме йоаккхаш наьа нецкъостаа ле гIайотаь Рехлов Иван хоаен тоамбалаш мел хар доза а дукхадеш а. Деррига а «В. И. Ленин трибуна тIа» яхача доаваш довча Герасимов Александра картина репродукции кара еча хала доца дIаIадолалелар. Цу хана дагалезар эIамигача сага искусства дикагIа йолча произведенеш репродукцеш гулъе. Бахлочуш дисьнонтта гIад а бахе жост лора советски дозал декъар чем музеий, картинни галерей, издательствай балхлошу. БIаьш а кхыметтел зараш а болча наха къаьстта вIашагIIийттай коллекци. Цул дукъе хIана изобразительни искусство историе полласIча тежа хIана йолай иъйша выставка вIашагIIолла, тайп-тайпарча хьахи балкхийн кистей графикаи мастерий творчество йоаза, уттаи милких издательствай продукци бIаргго йиш хулийтам, саддар шера а я.

Репродукцеий листаш, альбомаш, эстампаш, гравюраш, художникий балхий оригиналаш хIанзе а кхоатхъе итт эзарнех тIехьхьалай. Уж башкха-дика кхоаламаш а хьелац калленинонора кайтдра стелажаш тIаi книжкаш йоаладеча тархеш тIеи дам. Юстарча Къилбаседене балача зараш болча наха бIаргго йиш, а «Третьяковски» Эрсий музеи, Эрмитажа а Дрезденски галерей а, Луврап кхычех галий кайтаи.

Рехлова коллекцеяа юкъе къаьстта моттиг дIалоац цIаккха а лергвоацача Ленина образо. Искусствай произведеней бIаьш оригиналаш — художникий совгIат, шин эзар совгIа репродукции, итталь почетни маркаши юбилейни медалаши. Владимир Ильича вахарах гIуданлаштеч хетадаь дукха книжкаши брошюраши латт тематически выставкай хьисапе школий пионерски цIалгашка, пехийи рудникийн цIеча уголкашка, культура Дворецашка хьокха оттадь.

Рехлова кийчъь сийдаль йоккха а баьча хьокъехьарча балхий выставкаш дика йола Советски мехка городашкех юрташкех бахача наха, уж йола дукххача европейски паччахьалкхенашка а. Масала, сел дукха ха а йоацаш «В. И. Ленин графике» яха выставка лийлар Германски Демократически Республика городашка гIолла, Берлине а хилар. Цига из бIаргалйнай ПОРП-а Варшавски горкома хьалхарча секретара Станислав Кочелека. Цо дехар дарах Польша столице хьошайир выставка. ХIьата дукха ха ялалехьа Варшавера польски художникий балхий 60 репродукци кхьчар Рехлова, тIаккха норильчапаша искусства произведенешка гIолла бIаргадайш социалистически Польша вахар.

Кхыча мехкашка хьокха атьыйта а яр Рехлова вIашагIIоеха «Ленин СибарегIа», В. И. Ленин. СССР-а халкъа художника Н. Н. Жуков творчество» яха выставкаш. ХIьата цу массаьахьара а бархал оалаш хьахаташ кхухьайт Норильске. Укх тайпара кхдзу ГДР-арча деттагIаш: «Дика хет тхона советски художникий балхаш — «В. И. Ленин изобразительни искусстве» — тхоашта дехкийта хье раьза хиннаа». Ленински деноше хьатIакхоачаш Альтенбургерча Линденау музее тьоалъарга музей. Байна «Зинзан» яхача издательства директор». Будапештера письмо: «Тхона хьакхьчал «Ленин графике» яха советски художникий балхаш. Будапештерча музее хьокха оттаьад оаха уж. Iа ледду гIулакхаш бахьан долаш бэрьал сел оаха хьона. Накъостамха хьога юарша пайтам вар Дьерль Адель, культура министра хьалхарча заместителя».

Камаьрша дог дела оаг, Рехлов Иван — цIаккха кIаьд ца луш телашагIа йолча искусства произведенеш гулъерш чамбенна царна пропаганда ера. ХIана ненос ва Иван Варламович. Цхьабакъда, из хьинерах вола, творчески уйлаш йолаш, цIаккха кIаьд ца луш хердадараш лохаш ва. Къаьстта дукха хIамаш дагалехаи накъьнача кийчдуш в из В. И. Ленин (цун портретагара хьайбаленнай шийтайпара коллекци) яхача, дийнахь дена 100 шу дизарча.

Владимир КОРШУНОВ.
(АПН).

БУДАПЕШТ. Ший фагара кул дола конструкцеш Дунай яхача хиа тIагIоала тIехкхайса «Эржебет» яха тIий массехк шу хьалхагIа юхаметтаттадьа, хIьата хIанз столице бахача наха доккхал деш я да.

В. Соболева сурт. ТАСС фотохроника.

СОМ ЛОРАБЕ

Юрта боахама лоархIаме дакъа а хиина дIалаттан укх тIехьарча шерашка вай республике сомий бешамаш лелаелга. Наь бешнаб дуккъал сом кхебеш сомий гамаш кхеш йолча совхозашка — «Орджоникидзевский», «Южный», Мичурина цIерагIча, Наурский, иштта сомий - баьццарий совхозашка. «Ассиновский», «Грозненский» № 3, «Новосельский», н. кх. дI.

Вай республика городашкарчеи районашкарчеи къахьегамхошта кхоачанбачул тIехьагIа республикера дIа—кхычахьа а яххьийтаб вай совхозашех кхьча боахамашех сом. Къаьстта дукха кхухьийт из КъилбаседенгахьарчIа областашка — Мурмански, Свердловски, Горьковски, Кемеровски, Саратовски, Владимирски, городашка Москве, Ленинграде, Волгограде, кхычахьа.

Совхоза чIоагIа къахийтар вай Нохч - ГIалгIай управленерча юртбоахама продуктай дикалга хьожача инспекце. Цхьабакъда, сомий бешамаш лелаечий коллективаша а оаха а бIарчача шера хьийтача къаьх беркат далашдр укх тайпарча бахьанех:

Сом хьалхьебе-м Iомабер боахамашка, цхьабакъда, из хьахаржа, цар сорташ шо-шоаш къоастаде, из яьшкашка иштта болла беза хIанз а хац. Боахамий кулгалхоша, специалисташа, сом кхеберашта йоазош Республикански технически условеш (РТУ).

Республикански технически условеш бIарчча хьайцачча вайшта боахамаша кхоачашъеш яц.

Массаза а яхар мо, яьшкаш чу бохк Iажаш, сорташ ца къоастадеши калибровка ца еш. Дахчан гамаш пиггахьа мара а кхоачамболаш а хьарцац кIал, хIьата гофрированни каьхат-м кхьметтех бIарг тоха а хьакхоачаш дац. ДукхагIча хоно ноггIараш хьестамлнди кьоалхь кхул яьшкаш, хIьата ноггIараша льерхIа шагалаш (сом дIазерашкара яьшкий мах бахкар дукха) яьшкайта юкъе гIолла вешкашка дIачукхуьс. ТIаккха, хьожаргда-ях вай итт-цхийтта дийнахь наькъа хха еаш поезд хилча, вагона чу беттача Iажех фу хул. Машиназъа ши чоь вIашагIа мел хоттачуш моттиге вагонаша чинг ета, тIаккха яьшкашка боалла сом беттала, хьалхагIа эламгош тIаккха доккхагIеш эйнаш хул.

ХIаре дар цхьан квадратни метрал доккхагIа а долаш шин-вальа эйн дал хуле, сом цхьоалагIеа сортера шоллагIча сортага боьл, хIьата нагахьа санна пхе квадратни сантиметрал доккхагIа хилча, стандартана боахаш а брак а лоархI.

Из хьалхьокх укх йахьамна: «Южный» совхозо Ленинграде бахьийтаб цхьоалагIча сортах бола тхьаь ши тонн Iажаш. Цига Iохкхьчача покупатела цхьоалагIча сортах льерхIа дIаийцабац уж 73,4 процент мара. Цар дикал эшеилара бахьан — яьшкашка но бохкар. Iажашта кIал хийна материал ца тохьар.

«Новосельский» совхозо город Горьке бахьийтаб «Анна шокет» яха безача маьлкха стандартни хьачаш, хIьата покупатела стандартни а льерхIа дIаийцараш 51,6 процент мара бац. Бахьан — чубохкара бохкоаш тодлаар.

Иштта кхьча боахамашкара кху а доаладе йиш яр сом хьаьхаржарен чуболлиарен бокъонаш тохкаро продукце дикал эшаеш хилар хьахьокхаш дола дукха масалаш.

Iобохьийтача наькъагIа сона дикал эшамаро иштта цун мах а эшабаь.

Кхи тIа а телаш болча наькъах яьлий сомий бешамаш лелаю бригадаши звеньяши, доккхий зелаш хинная боахамашта.

Респотребсоюза заготовкай управлене (начальник Г. И. Пушкин) хан-хаьнахьа а мел эш а гара лоаттаю заготконторана, массе тайпарча сойн льерхIа. Цар шоай а тарах комбинат. Цудукъа тара йоацаш хIайна юкъагIацатадиц продукши пишаш дIакхуздийтай боахамий.

Кхоражта льерхIача яьшкашка доакаш, дIаккхухьйт гIамгIаши хьачаиа, хIьата яьшкашка лаьрхIача яьшкашка — Iажашки цхьа генарг дола соми. Из ду кар хIара сома льерхIа къаьстта яьшкаш йоллашехьа а — ГАСТ 6416-63 №№ 27—28—29—30.

Стандартах йоаца яьшкаш тIаьэиттарагIа доттаргье йийлай тха сом еIна йолха «Южный», «Комсомольский» № 3 йолча, «Аргунский», кхьча совхозий иштта машинаш.

Тхона бIаргабейноб тара механизаци бахьан долаш сом кхийца Iохкаш латта, сом.

ЦхьоалагIча сортах бола Iажаш, стандартни гIамгIаш, хоьча Iалегаш таллар, цхьан бIаьш километраш гаьна сом чакхбоахача Урус - Мартанерча, Шаламерча, Къилбаседа - ХIнралинкхьарча заводашка дIаккхьайта безам хулар. Ала дезаш да, сох йоаза продуктах вай республике геттара кIезига хьар.

Соакхерчул дикоаба дош тIера гIулакх укх шера а. Масала, сомий бешамий управлене, йоах цун начальника В. Е. Русина, хIара квартале цкъазза хьожаш яьшкаш ю эрдакхам. Эггара дукхагIа, пхи бIаь кубометр, хьожаий кхоалагIчча квартале. Сом эггара дукхагIа гулбе а дIакхахьийта а безача хана 2400 тоннаш кхоачамболаш тара хургъ тхоьна, 2110 тонн юха кхухьаргIалча тара чу а безаш кхахьийта багиaра.

Дукхача хала деза иIадрзошна буваламаш а доаттадеш хьаьбоагIаш йола сомий-баьццаарий совхоз, — йоах цун директора П. М. Крутова, — ах мара, вешта йиь бIаь тонн чуйоллал йолча тарайа Iалашъен хургьяц. Ках дикагIа цац гIулакхаш Аргунски кхьчен совхозашка а.

1969 шера дукха а йоккхагIа я паччахьалкхенга сом бохкара пленаш. Алкха юрта боахама Министерство гIолла совхозчул доаоаш кхьзаем йоккхагIа хьегай ух, вешта аьча 1000 тоннагара 4510 тоннага кхоачаш.

Республика боахамаца сома товарность а хIьата долче сомий бешамаш лелара рентабельность а лакхъолургьу укх тайпара дешаш къоастадера мара: дIакхьайта ааргьар мел продукци в хойтам долча контрактацеонни договорашка хьежжа хIанз хIара совхозех колхозех мел эш къаьстта бригадаш с звеньяш вIашагIбоеха еа массала а царна юкъе болх бергболча боахлоеяа колхозхоаха сом хьахаржаран чуболларан. Сом чуцца ха хьотIакхачалехьа бригадашкарен звеньяшкарен беррига нах сом хьахъестабен чубехкен Iомабе беза Республикански технически условешкех паччахьалкхен стандарташкех хьежжа. Уж Iомабечи хаиьа лоаппргда юртбоахама продуктай дикалга хьожача Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен инспекце специалисташа. Беррига агрономаш, сомий бешамаш лелаечар бригадараш, сом-баьцдаваш кхеерашъ юртбоахама кадрай квалификаци лакхьеча Аргунски школерча доашача курсашка а семинарашка гIолла чакхбаха беза сомех баьццаррийн Республикански технически условеш Паччахьалкхен стандарташа чулоацам къаьстта программа а йолаш.

Тарел гIахьоарчю материали хьалхагIа а санне Iалашъе еза Федераце материально - технически Iалашон управлене хIара шера тарина льерхIа уллаш хьожалеча фонлий чотах а цул совгIа юхахухйитача тара чотах я.

Юхаьха тара хьийе «Чечингаралесторге» вIашагIIолла еа «Плодоовощторга» яха цхьаьцха хозрасчетни база.

Ше вIашагIьлалча укх бIарччача шера «Севкинтара» яхача тресто Грозненча тарин бале сома - баьццараша льерхIа цхьанцха яьшка дIтаац.

«Чечингаралесторга» боьхе яла еза дIа-юха кхахьийтаха боле, сомий - баьццаарий тарена мегаргдоля укх гIадолла тайп-тайпарча тарах йола яьшкаш сомий - баьццаарий яьшкаш а еш юха тоае (хIанз беза бокъо ца яьшкаш хувца).

Республика Госплангара леха деза, Сунженски лесхозо сапна, механизированни лесхозаша техача ордаьшех хьоатиштача йистах сом чубахка яьшкаш ю ялгаш кийчдара а хIьата, нагахьа сапна тарлой яьшкаш кийчъяра а залаш дула.

Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства Пензенски областе гIоосашка йохийта хьу кийчъеча хинна тарена лаьрхIа вай кийчделга а вIаштIехьадинха деза.

«Плодоовощной тара базе штатероферент хоаое веза совхозаш, Госплодоовощторг, консервни заводаш сомий-баьццаарий тареца Iалашъяра деррига наькъаш дуга гIолла чакхдаргдолаш.

Е. КРЕПКОВА,
юртбоахама продуктий дикалга хьожачи Паччахьалкхен инспекце управлене йоаккхагIйола госинспектор.

П. НОВАКОВ,
агроном.

Доазол дехьара

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ІАЛАЬМАТЕ ЧІОАГІА ДОГ ТЕШАДЕШ ДОЛА ДОКУМЕНТ

Советско - китайтски доазон тІа хиннача девнашца дуьйаденна Советски правительства яь заявлени хІанз а шерра юкъ дуьнен пресса оагІонаш тІа. ХІаьта ка цхьа бахьан доадаш а дац. Уссури яхача хи тІа Пекина герза яьаца йолаьча провокацеша, цхьан оагІоральара, сатем а боабир, эгІав а бигар машарен социализмаш гІулакх деза долаш мел бараш, шолагІча оагІорахьара, империалистийн тІема цІур юкъебехкарийн бІепарчарна дикахетар а дар, уж гІаз а бигаь.

«Голос Правды» яхача Варшавски газета «ІалаьматечІоагІа дог тешадеш дола документ да» аьлар Советски правительства яьча заявленех. Сатийна, бІубенна, хІаьта пуна цхьана шиа болаш йоагІача цун оцэо вай берригача доттагІий дегаш ура а оттадир, Іаьржача хилара чкъорий дуьца дага барий дІайха кортош метта а доладир. «Эшти хирлок» яхача будапештски газета белгалдоакх, «Халачен чІоагІа хьаше долаш йолчен проблемаца уйла яь, чІоагІа бехктоххаме никъ лелабора хьехам» эггара хьалха Советски Союзо гайта хилар.

Социалистически мехкий правительствашен шеррача общественностон Советски халкъаца солидарность йолаш заявленеш ю укх леношка. Цар дуьц китайски кулгалхой провокацешта моаш чІоагІа эгІазбаха хилар, хоадамболлаш бехке бу Пекина авантюристически никъ. Советски правительства заявлени хьал а лоацаш, социалистически мехкий къахьегамхоша лакхча мах бу Советски пачхьалкхен сабарех сатемех.

«Отечествен фронт» яхача болгарски газета белгалдоакх, Советски Союзо кхетаца хилара тІаьхьехаш а хоадам боллаш йола предложенеш еттаеш а хилар. Иштта дуьна йиш я, — яаду газета, — бакълуча мехка. Заявлено тІа хьаьбокх КПСС-ен Советски правительствак лерраргІа хьалхьым йола ленински политика, бахт вІашагІа да кхеташ дола дешаш сабарерча хьалашка, переговорашка гІенна хьоестаде лоеш уж хилар».

Шоашта хетар дувцача дуккхача коммунистически болхлойн партеша яхачох, Советски правительства заявлене формага диллача а иштта чулоацамга диллача а советско - китайски гІулакхаш кхоахкам кІальдера кхетамцен сабарцен КНР-ежен Советски Союзаа юкъе переговораш ара торе хулийт.

«Трибуна люду» яхача Польски вІашагІкхийттача болхлой парте ЦК органа хетачох, дІахо йоаача хана кхыча социалистически мехкашкарен дунен халкъашта юкъерча бозамцарен гІулакхаш тоадара КНР-ета торо хулийт Советски заявлене. «Из да,— белгалдоакх газето, — социалистически содружества дунен халкъашта юкъерча империализма агрессивни низашта духьала леатабеча исторически къовсама хьалиташа ма яхкара».

Пекински кулгалхоша советски предложенешта бакъхьара жоп далаьрга, антисоветски провокацеш антисоветски пропаганден соцаярга хьежаш ба коммунисташ, машарен социализмий гІулакх доза долаш мел бараш.

ГЕРЗ ЮАДАРА ЭСКАЛАЦИ ЯРА КЕРДА СПИРАЛЬ

ЧІоагІа сатем байна я ВІашагІкхийттача Штатий общественность «Къовсамий заманка» меттел «переговорий заман» хилийта гІерт ше ахаш дерригача адманита хьалхашка американски правительства, кхайкадаьдоллашехьа а, Вашингтоне официальна хьахьийнад «Сейфгард» яха ракеташта духьалара система хьалхаьлархІа хилар. Цун маІан да, «герза эскалаци» ВІашагІкхийттача Штаташка кердача спиралъа тІа лаьа хилар.

Ракетно - ядерни герзага кхы тІа а дукха миллионаш дІалхийтар миллионаш болча американцашта налогий дуьх деладара, вахара боарии ІотоІабара, горинташ дІадоахилга, къоаца къовсам лоттабелга, образованен унахцІено лоравен система тоаелга санна йола сагота проблемаш къоастаелга гаьнна тІехьадахара наІап долаш да. «Ше шийна еташ лешлатта вай мохк. Америкерча миллионашка моцал енайоллашехьа а хІаьта цу моцала сурто кхыметтел сенаторан цецбаьха болла шехьа а, цхьа инена а хьашт боацача тІемата дахийта 81 миллиард ахча дІаккуасча дІаккхаьча, селла чІоагІа тувлабалара». Доваш делча «Кашнт тайкс» яхача американски газета издателя Макмиллана уж дешаш бакълехь къамьлаш доладелар американски общественноста юкъера.

Американски университеташкарча 1400 Іилмахочо чІоагІа протест елар «Сейфгард» яха система хьяра духьаль. Геттара нийса да царех цхьанниена — профессора Йерах хетт: Керда ракетий система хьалха аь решаш тІема-технически лоархІам болаш хинна ца Іеш, эггара хьалхарча аргІанна политически лоархІам болаш а я. На решени, белгалдоаких цо, ядерни герз соцадара гІулакха дукхьа я, «гІалате болча лостамгахьа боаккха кхы цхьаькха цхьа гІа ба».

ВІашагІкхийттача Штаташка герз Іоадара кердача рзуне вІалла тоаш боцача йоах Женеверча герз дІадаккхара йолча 18 мехка Комитете американски делегацео герз дІадаккха дов яхаш ю... Ракетно-ядерни герз Іоадейта соцадара духьал цІерни державаша хьайла гІанаш дахарга сатувсаш да дунен тІара халкъаш. Иза йоац къоастадергдола хьайла программа Женеве хІайнальча Советски Союзо хьокхама ВІашагІкхийтта Штаташ тІехьа ца хоаре сатем боабу дуьнен общественни мнене меттел, американски общественни мнене а.

Эдвард Кеннеди херте а волаш американски сенаторий группа инициатива ВІашагІкхийттача Штаташка хьаеш я США ядерни герз Іоадара духьалара Іилмани гІулакхаш тІарен гІоарараш, негритянски а женевски а организацеш вІашагІтохарг йолаш йола «Унахцленача уйлай къамал комитет». Тайп-тайпарча штаташ вІашагІйоах хьалха хина оборона министра заместитель Гилпатрик, хьалха хина президента Кеннеде советникаш Гудвин Ховели санна бола цІи хоза дештелаш херте утташ йола протесте регионален комитеташ.

Герз Іоадета юхаозрай Вьетнамера тІом соцаярарн тІаьхьехаш лоуйташ а долаш хІана ерригача ВІашагІкхийттача Штаташка гІолач «машара тІехьара пасхальни походаш» йоланнай. Царна юкъе дакъа лоацараша тІема духьалара демонстрацеш, митингаш, герз дагулувцаши хьадеш йолча исследовательски центрашкен компанешкен пикировани ю.

ПАКИСТАНЕРА ХЬАЛ ЛЕРТІАДОАГІАШ ЛАТТ

Президента Айюб Хана Іаьдал пакистански эскара Главнокомандующега инарала Яхья Ханага дІадалара чахьални Пакистанера йоккхий событеш хІана юкъаш латт. Дукха ха йоацаш а тІехьа низа махтежаш хьешн уж гІуйттамм лаьттача горедий улицашка хІана сатем оттаб. Іаьдала херте эттача тІема администраце ерригача округашка къаьстта центраш вІашагІъехкай пачхьалкхен чиновникаша мошкарча гІулакхах пайда а оцаш йуламаш лелаль хиларца дуьваденна къахьегамхоша тела жалобаш къоастаяра. Шоай занятеш юха а дІайолаьтй 100 оаьр студентен дешархочон.

Сиккан хоабра бетта, ерригача Пакистане, тІехьагІа гІулакхера пахи хагий буржуазии юкъе а йоагІаш, студентий демонстрацеш йоллаенача хана дІакъайллар оаьр совгІа юххьанара школа, 50 колледж, университет, кхьйола дешара заведенеш. Уж демонстрацеш юххьанца правительствана духьалъеразаь яцар, кида-пакистански доь хьайнача хана деш лаьтта хьал дІадоаккхилгеи демократически паргІатонаш юхаоттаелгеи дІадехаш хиннача лозунгашца чакхйийнай.

Шоай дар — алапи лаккдалгеи къахьетама хьалаш тоаделгеи дІадехаш бар болхлой а. Арендад лаьтта мІдара хьалаши налатап йІахара порадоки хуцийта гІайттар цхьайолча районашкара ахархой. Иштта еттача хьалих пийна, эна гІертабар правительства политически противникаш — американски уйлаш йола аьтехьара партенна гучахьа Пекинаца оагІуа бола элементаш. Вокъонца цар лийрхІар — цьх гІеттача хана правительстве дІаякха а шийн лолаьяча политически наьхьа гІара моха дІдостабе а шоай вІашгІеьдаргда аьная хеташ цар.

Американски Пекинагахьен зоийолча элементаша юкъе бийха цІур бакьан делаш шийн мехкадеш дукхаза а довнйаш хиннад. ХалагІа йола чухьара политически кризис тІаккхачайир мехка. Цу хьалашка цу хана гІулакхен лоархІа ца веш хиннача Айюб Хана Іаьдал тІемахоша дІадала, аьнна баьча соцамо цІенанатта хІанда техар политически авантюристий планашта. Кердача правительства хоадамболлаш хьахкайкадаь, Пакистане хІапзалца ше делаль арахьара политика дІахо а лелаергилар. Цунца дуьваденна «Пакистан таймс» яхача газета белгалдоакхачох, цу политика дерттера элемент а Советски Союзацара гІулакхаш тоадар.

Г. ШИШКИН, (ТАСС).

Ха дІаяхдале а самодеятельностера къаьста магац укх сурто тІа йайна бІаргагучарна. Республике цІи хоза а Грозненча Продетбата цІерагІча культура ЦІен ветераний хор. ХІана В. И. Ленина юбилеина кийчъяьна кийчо ел а я. Цу ден сийна хургдолча республикански хьажарга керда программа кийчъе лаьрхІа самодеятельни артистама.

СУРТА ТІА: наьи оал ветераний хоро.

Д. Васильева сурт.

ДАЬХЕН СОВГІАТАШ

Советски спортсмений кеталон сийна доала дехьарча дуккхача стадионашка йийкар вай мехкахи. Царна карагІдьнинараш дерригача дунена довзаш да. 3 апреле Кремле совгІаташ дІадехар тренерийи спортсменийи йоккхача группана. Царна совгІаташ деннад ахкан ХІХ-ча Олимпийски ловзарашка котбувлаш ловзараш доккхий спортивни хІамаш карагІдалархьи.

Къахьегама Шеча Байракха орден еннай доккхий хІамаш карагІдьнинача тренерий Г. А. Ахвледиане, А. Н. Воробьева, Л. В. Сайчука, спорта заслуженни мастерий Л. С. Булдаковай, М. Я. Воронина, А. Ф. Сасса, Б. Н. Лагутина мехка сборни командашта.

«Знак почета» яха орден еннаршта юкъе ва Г. Г. Мондзолевский, З. Б. Воронина, Г. Г. Косых, Е. А. Петров, кхыбараш а.

Спортсмений йоккхача группана елар «За трудовую отвагу», «За трудовое отличие» яха медалаш.

СовгІаташ деннарий цІерагІ спорта заслуженни мастера Б. Н. Лагутина доакха баркал аьлар Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительствана цар дас санна спортсмений йоакхо ярах. Советий мехка спортивни ций надоагІарь лоралара спортсменаша, физически культурни спортен болхлоша вола хІана доргхиларах тешаш белар ю.

* * *

«Донецуголь» яхача комбината «Чайкино-глубокая» № 1 яхача шахте авари дІайоаккхаш къонахчали денчи долаш дакъа лацарах проходчикий звеньевой бригадира А. В. Рябоцика «Знак почета» яха орден еннай.

Цу дийнахь орденаши медалаши хьайцар унахцІено лорарра болхлой йоккхача группа а.

Царна орденаши медалаши дІалуш хиннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель С. В. Никабеева совгІаташ деннараш чІоагІа дакъала а бийц, цар Даьхена долча беркатаь кеда толамаш дахар лоеш лоеца баьккхар.

(ТАСС).

МАТЕМАТИКЕИ математикаши

Дуккхача школьникашца хІанзе а белгалбаьб вахарера шоай никъ, шоаш лерхІар — математик хулга. Цу тайпарча беранта могаде мегаргдолаш аьхха цхьа хІама да — Московски Пачхьалкхен Университета механико-математически факультете деша даха кийчле. Тха факультет — вай мехкарча математически факультеташ юкъе эггара-дикагІа а. ДикагІа а математики тайп-тайпарча лостамашка цхьан хама болх беш селлара чІоагІа математически школаш йоашалла. ХІанзарча математика ерриге разделаш практически МГУ механико-математически факультете йолаш я.

Механико - математически факультето кийчбу вычислительни математика дакъера лаккхача квалификаце специалисташ, механикаш, математикаш. Факультета кхыйолча кафедрай проблематика кибернетика теоретически техническии дешаш дакъхарцо ейха йозаенна я. Факультет йистехькха баьхараш балха хьежабу Іилма-тоацама учреждениешка, вычислительни центрашка, конструкторски бюронашка, хІаьта иштта юкъерча дешара заведенешка хе а.

Механико - математически факультета деша водача хана дуча экзаменашта иштта кийчалла вооз? Итт класс яьккхараш цийчон тІехьарча хІама чакхбаьккхарбаьмоб — хьалхагІа Іоаьрь наваьаши навакхенаш чІоагІйча.

Воккх школьниккий хьараре тоаша шерагІа я — шийна мел фу хоь хара тІехдика способ — математически олимпиадо яьгІа ламар. Школьникашна баьх бара аттайна форма вай мехкашера дІеньошаьдІ.

26-ча марта математических пульюникасни олимпиада хилар Грозне. Цун итогаш яьй. Результаташ эттара дикагІа хилар горок Грозне команда хьалхалльача Наурски района команда. Горек Киеве хулча Еринтсошши олимпиада финале дакъе деша яхийта кердадай из команда. Командана юкъейахьаб: Скрябин Сергей — 31-ча школа ученик; Наурски районера Собенов Геннадий; Ковалев Анатолий — 52-ча школера дешархо; Попович Александр — 21-ча школа дешархо. Жюре къаьстта грамота а еша белгалъяккхар Лабазанов Рукъман — Наурски районера цу команда член.

Хала деккхаш дар олимпиаде дакъа лоацараьтта тІалехараш, цудухьа тахаш а ца, цхьадолча дакхарех олимпиаде дакъе лоацарех цхьанкха а лоархІаваь ца хилар. Кхьметташ котбаьнарий болх а дикагІа кхилар лоара.

Цхьабакъда, олимпиаде дакъа лацаро берашта ковзийтар хьалхашка уттаду доккхий декхараш, хІаьта цхьан шера тІагІертта къахьете, 1970 шера дика хааргхиларга доглаха йиш а хІаране.

ХІаьз 7-ча классашка деша багІерашта тІехдика торо лу — МГУ-ча заочни математически школе (ЗМШ) деша баха. Дика ваьшаш ю ЗМШ йистехькхарарашка. Деша дІечувоалаш юбеча контрольни балха задачи условех цу чакхдолалаш кепатеха ярайоахаргба. Цхьабакъда, вормагІча классе деша багІараш хІанзе а деха кийчо е болабала боза ЗМШ деша баха, дІанахча шерашка экзаменаш дІатийша задачаш кхь тайпа херижа задачаш кховчеш а деш.

Кхы цхьаькха торо а я математика дуккхазаш болча берашта. Царга деша даха йиш я МГУ-ча физико-математически школа-интернате. Из школа йиллай академика А. Н. Колмогорова инициатива. Берригача мехка цу школе деша дахийта хьакорж кхетагІа дола бераш. Шиш турах латт деша долха бераш хьахаржара система. Хьалхара тур — физикахи математикахи йоазонаш экзамен. Хьалхарча турах чакхбаьннараьта шоллагІча туре дакъа лаца боно лу — уттии экзаменаш. ШоллагІча туре котбаьннараш баха а деша а Москве гІоргба. Интернате занятеш Московски Университета преподавателашен профессорашен.

27-ча марте Грозне 8-чеи 9-чеи классашкарча дешархоши экзамена йоазонаш болх язбаьб. ХІанзе а ала йиш йолаш да, цхьадола бераш заданеех ю ца лоархІалань хилар а шоллагІча тура юкъе дакъа лаца цар вІаштІехьаьаш тарлуш хилар а. Укх шера 7-чеи 8-чеи классашка деша багІача дешархошка йиш хургья хьатІалоагІача шера уйламача экзаменашка дакъа лаца.

Цу тайпара, бераш, шоаш математика дезаденна барашка йиш хургья шеррача торонах пайда эца. Цхьабакъда, дукха а тІагІертта а къахьега дезаргда.

А. СУХАРЕВ,
МГУ аспирант, олимпиада Централни оргкомитета вовал.

«БЕЛАРУСЬ» ЯХАЧА ИЗДАТЕЛЬСТВА ЛЕНИНИАНА

Дунен тІа эттара хьалхара социалистически пачхьалкхе йоллачун вахараи гІулакхаштеи хетадаьча книжкай, брошюрай, плакатий тІехь итт гарта издании арахен «Беларусь» яхача республикански издательства Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахь дениз бІаь шу дузаш.

Белоруссе горедийн сортийн книжкай тархен тІа гучаргІа Ильича балхий керда изданеш — «Коммунизмерча» «ленина» берал аьдар», «Сийлахь-йоккха по чин», «Кагирхой совеий доклараш», «Партийни организаци партийни литература», кхыараш.

«Ленина цІерагІа» аьнна шін а болаш арахийнача кхьстта сборнико книжкаш дешарашта йоазийтаргба сийлахь-йоккхача баьча цІи лелаеча заводий, фабрикий, колхозий совхозий, учреждений, дешара заведеней коллективаш.

ЧІоагІа хьашт долаш хургва «Белоруссе къахьегамхоша В. И. Ленина дахьийта письмо» яха сборник. Цу тІа кепатоххаргда белорусса Советски Іаьдал дахьарча хьалхарча шерашка Ленина цІерагІа дахьийта ши бІаь письмо, телеграмма, резолюци.

Нина МУХИНА,
АПН корреспондент.

ФРГ. Малхбузен Германе производстве балха боахача 1800 соцІача испански болхлоша Бонне протеста митинг яь Франко режимина духьала. Митинге дакъа лаьцараша дІадайхар Испане политически гІулакхашта лайца боаккараш мукъабовлийталга.

АДН—ТАСС телефото.

Советски нахах дола дувцараш

БОНАННО ПИЗАНОЙ ГІАЛАТ

СИБИРСКИ ИНЖЕНЕР — ИТАЛЬЯНСКИ ПИЗЕ ЯХАЧА ГОРОДЕРА «ЙОЖАШ ЛАТТА ГІАЛА» КІАЛХАРЪЯККХАРА ПРОЕКТА АВТОР.

«СССР-ча Итали посольствига, гор. Москва.

Сий дола господин Посол!

Тхоай кхайкхоаш тІера сона хайнад Итале, город Пизе, дерригача дуьнен тІа йовзаш йола итальянски зодче Бонанно Пизаной гІала кхераенча хьале йола а из архитектура памятник кІалхаръяккхар гІишлошъерий хьарера гІулакх долга а. Хьогара дех аз Пизански гІала Іочуакар соцаллара йола са предложени компетентни специалистїйна дІайоазоньтала; цун чулоацам бовза укх весьмоцерча чертежех дашкара лопская.

Са адрес: РСФСР, Алтайски край, город Барнаул, Ленина цІерагІера проспект, цІа 66-а, кватира 37.

Инженер - гІишлошъяр Е. Стразлин».

Бонанно Пизано. Фу дергдархьогІ цо, наггахьа санна 20-ча бІашерене шийн гІалих лаьца дувцаш мел хургдар нуъна хайнадарие! Из гІала проект а оттаь, хьалхьий итальянски зодче, цхьабакъда, де дезар дерригча а дахь чакхдалькхадан. Цунна бехке хинна хиннаб цо яьча тІехьалеш ларда кІал болаш хинна тІаьдача гІомара тІоа.

Саг хьагаргволаш хиннаш ишдезаце тІоамвраша кІал яхача зодче кхел. Пизано ше ваьча-вахача городера эххаваь хиннав, ше мел йоаккхача хана кхы цига юха а воххийтаргвоааш. 178 шу дальненчух тІехьагІа, 1380 шу тІакховчача мара хьаьльа яьинаяц гІала. Цхьабакъда, из ха тІаккхаьча тІехьале а 200 сантиметр оагІора сетта хиннай из. ХІаьта цу хана дехш Пизоно хьань тІехьале хадданза къулбехьен оагІора сетташ хьа а ений. ХІанз цун оагІора саттара йоарам 4 метри 38,2 сантиметри хулаш ба.

ГІала 54,5 метр декха я, цун дерригаа дозал — 14,5 эзар тонн, йозала юкъмоттиг лаьттангара 16 метр лакхача я, кІалхорча этажа пенийн сомал — 5 метр.

Пхи шу хьалхе Пизански гІала «рекорд» оттаьй, шера кхы тІа а шиъ миллиметр оагІора а лоста. Доазол дехьарча пресса цу гІулакха гонахьа йоккха гІар гІоттаьй, туристаша гІала теркалъер чІоагІа лакхделиад (цунга хьажа хІара шера 10—15 миллион саг вода). Бокхьалдир яьча, шарча замалахьара город Пиза кховбе башна дика «хана» я из.

ГІала кІалхаръяккхара дола балхаш деш хиннадаш але йиш йолаш дац. Масала, дерд чІоагІье гІийртаб. Цхьабакъда, хІаназалца мелдаьчох хІама хиннадац. Цухуьа да-кх итальянски правительства «ІочуйоаЦ лэтта гІала» кІалхаръяккха дерригача дуьнен архитекторашин- гІишлошъерашин тІехьехар.

Советски Союзе вІашагІвеллар архитектура доктор, профессор Михаил Сергеевич Туполев председатель а волаш йола комиссе.

Евгений Стразлина йожаш латтача гІалан кхоа теркальнай цунах лаьца йола 1965 шерарча «Катирхой техника» яхача журнала тІара статья йийшача. Цу хана из деша ваьгІав Алтайски политехнически института гІишлошьяра отделене шоллагІча курсе.

...Цун бозамерчо квартира Іохайше дагІа тхо. Гонеш тІа — диаграммаш, фотосурташ.

— Са фамили — Стразлина, латышски я-м, — дуьй сона кхамаьа деш вагІача, — хІаьта а ха дІа ше йола «эрсашца» яьнай-кх ю. Со ваесе а хала Барнауле ваьха саг ва, сай 9 шу хьыча деиз укхаза ваь со. Школал тІехьагІа гІишлошъяра техникум йистехькхай аз, мастерала, прорабалла болх баьб, Советски Эскаре гІулакх деш хиннав. ХІанз со ва сомийн сомий - питомнически совхозий треста гІишлошъяра вола корттера инженер...

Фусам-дас сога хьадовзийтар Пизански гІала йожаш латташ хилар соцадара-хьакъехьа дола дІахьа алийта хьахатир. Ер а профессора кулг яздаь йола цун проекта хьакъехьа йола отзыв а.

«Пизански гІала оагІора лесташ латтилга соцадара йола Е. П. Стразлина дьалдийнакха идея бокхача ІндІвиш а практически а теркаме я. Хьакъайкха, оттабьб декхар кховчандара автора лорхІаандар да гІалан ларда юкъмоттигера ардабіа йола герга ишмкиндарта тІерхьаьх гІалан йолаш лаьттан йоккхача майдана тІагІоргзола гІулакх дар, хІаьта из ше морт кхы йолча теркаме предложени а я».

Воааш волча специалиста хьаллацро инженера хьинар ейдаьд. Цо, Москве а вита, архитектура института наггахьа мара доацча книжкай архиверш «хьаьлхьхай» кІаанга а йоацаш йола «шийа» тема хьакъехьара теркаме даниеш. Уж хинай кхьаьнача замалахьара Бонанно Пизаной гІалан чертежаш а, художникий гравюраш а, 15 бІашеререрча геодезистий карташ а, 17-чеи 18-чеи бІашерешкарча архитекторашн дахь тохмаш а.

— ХІаьта а болх беча юкъагІа, — дуьй Стразлина, — кІезига а йоацаш йола халонаш-м нийсъелай сона. ГІишло хьалльяьча моттигерча лаьттан буха чулоацама ч-акъехьара цхьаккха а тайпа хаамаш-ма бар.

Стразлин заочно деша вагІача Политехнически института гІишлошъяра производства технологе кафедре юкхьанца деза хьалльяьцай шоай студента йдеа. Цар цунна могадьд цу темагІа дипломни проект кховчашъелга.

Дипломни проекта кулгалхочуъера доцент волча Александр Ванштокагара дийлар аз цо Е. Стразлина балха хьакъехьа шийна хетар аьга.

— Стразлина кертера идея, — дьлар цо, — гІалан довал йоаккхача майдане лаьттан бух тІа доийтанга. Бегане йола гІалан дерда сопахьа кхо метр кІоарга Іочуяхийта меттахьа ца йоала шаьккабетонна йиск е ала, из гІалан ардахь юкъеатгара дражета е хургІолаш. Ларда диенан юкъе хийрал юс. ГІалан гІонна чукъа Іоаккага кховчаш болата оарний система оттаю, уж ала метр шорал а долаш шолІара зьесаве, оагІора лестачахьа дІа а дерзаль. ШоллагІча гІолла дозал тІадода сонабенна латтача бухан йиско.

ХІанз шийн болх йистебаьккха вала воала Стразлин.

Специалисташа дерхІараша диллача, советски инженерашо хьалхайхьача ерригача варнантех эггара экономичнийгІа, технически лертІагІа я Евгений Стразлина проект.

Георгий КУТЕЛИЯ.
(АПН).

КНИЖКАШ ДЕШАРИЙ КОНФЕРЕНЦЕШ

Массанахьа, дуккхача наха дуьне яешта чІоагІа дезадена гІалгІай писатела Базоркин Идриса «ВІаьшерений боадонгара» яха керда роман. Укх лерошка из книжка дувцаш Грозне шина наьха дешара конференцеш хилар.

...ТІаьх аьнна хьалйина яр Грознерча педучилищан актови мы.

Конференц хьайийлар училища директора нов. Ибрагимова. Преподавателя Омарова Заремас хийлар книжка автора Базоркин Идриса вахарахи цуй творчествахи. Цуьх тІехьагІа книжка массе оагІора дувцийх кхьайнеш дир студенташа Албогачиевас, Григорьевас, Щеглевас, Батарбекова, Богатыревас, Темирсултановас, Чаплаевас, Ноговас, Кертоевас, обществоведене преподаватела Е. М. Изибас, училища завучо Е. Н. Шабальевас.

Цуй тІехьагІа дукхача хаттарашта жоп делар писатела Базоркин Идриса.

* * *

Мичуринальхъахой, школай хьехархой, дешархой цІен-нохой, пенсионерашь, къабенна бокхий нах балххабар шеттадийнахь «еза хьала Н. К. Крупская цІераргІча культура Дворецо Базоркин Идриса «ВІаьшерений боадонгара» яха книжка дувцаче. Писатела вахари цуй къахьегаме низьи хьабовзийтам лоаца хьамальт кир А. П. Чехова цІерагІча библиотека болхлочо Мусаева Заремас. Романах дийлар конференце педучилища студентка М. Уллубаевас, дешархочо Т. Макаровас, Т. Кожановас, пенсионерка М. И. Арапиевас, машинилькъа болхлочо нов. Котоевас, Грознерча № 50 йолча школе хьехархочо З. М. Бенчиковас, кхычар. Юххера къамаьл дир конференце дакъа лоацарча книжка автора.

А. АЗИНА.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІолаш Грозне гІалахчьача бохраме мух хьекхаргба, фегара температура республике гІолаш 9 градусагара 14 градусага кхочачи Грозне 10 градусагара 12 градусага кхочача йовхал йолаш хургья.

9-ча апрелера дехз 12 апреле кхочачаца воногІон из ха чаккъйоалча юкъагІа кІезигагІен морхаш а йолаш, цхьашайолча моттигашка дохк а доаллаш ха латтаргья. Хьалхарча юкъагІа цхьашайолча моттигашка лаьгІа лоа делкаргда, мух гІийло, гІахьхьача бохрамга кховчаш лостамаш дувцаш хьекхаргба. Фегара температура бийсаншка 1—6 градус шелал, хьалхарча юкъагІа 3 градус йовхалагара 2 градус шелалга кховчаш, 9-чеи 10-чеи апреле дийнахьа 1—6 градус йовхал, 11-чеи 12-чеи апреле 6—11 градус йовхал йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-30-11; белхаллама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культурен, промышленностен отделий—3-42-30; юрта бовдацен письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательстви типографи. Революци проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05085. Заказ № 1711.